РЕПУБЛИКА СРПСКА
ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Пале

ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ 2020/2021.

Финансира
Европска унија

УНАПРЕЂЕЊЕ ИСТРАЖИВАЊА ТРЖИШТА РАДА

ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ 2020/2021.

- главни извјештај -

Издавач:

ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске

Уредништво:

Одјељење за посредовање у запошљавању и планирање каријере

Слободан Мачар - руководилац одјељења
Јована Јанковић
Кристина Цицовић
Татјана Ковачевић
Тања Маркуш
Иван Цицовић

Стручни консултанти на изради извјештаја:

Др Љиљан Веселиновић
Др Ранко Маркуш
Др Нермин Оруч

Лектор:
Бранка Миовчић

Тираж: 300 примјерака

Фондација Хелветас је пружила техничку помоћ у развоју методологије и набавци таблета за потребе истраживања проведеног у Републици Српској.

Овај извјештај је за потребе Ј.У. Завод за запошљавање Републике Српске израђен уз техничку подршку пројекта „Јачање капацитета институција тржишта рада унапређивањем методологије истраживања тржишта рада“, који финансира Европска унија и проводи конзорциј NIRAS IC Sp zoo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Њемачка и Завод за запошљавање Републике Француске.

Садржај ове публикације искључива је одговорност аутора и не одражава нужно ставове Европске уније.

(C) 2021 European Commission

Пале, марта 2021. године

САДРЖАЈ

Преглед табела 6

УВОД 12

Законски основ провођења истраживања 12

Временски период провођења истраживања 12

Упитник 12

Корисници истраживања 13

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ 15

Запосленост у Републици Српској 15

Незапосленост у Репубици Српској 16

Преглед тражених занимања према евиденцији Завода 18

МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК 20

Циљ истраживања 20

Упитник 20

Метод узорковања 20

Поступак прикупљања података 20

Осигурање квалитета....21

ПОСЛОВАЊЕ И ПРОМЈЕНЕ У БРОЈУ РАДНИКА У 2020. ГОДИНИ 29

Обим пословања и финансијски ефекти у 2020. години 29

Промјена у броју радника у 2020. години 31

Нова запошљавања 31

Начини тражења радника 43

Запошљавање посебних категорија радника 44

Отпуштања радника 45

ОЧЕКИВАЊА У 2021. ГОДИНИ 55

Планирана запошљавања у 2021. години 55

Практична настава за ученике и студенте 61

Обуке, стручно оспособљавање и усавршавање за незапослене особе 62

Вишак запослених у 2021. години 65

ПОСЉЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ ,,COVID-19" 71

Процјена утицаја пандемије ,,COVID-19" у 2020. години 71

Очекиване посљедице пандемије ,,COVID-19" у 2021. Години 74

Помоћ надлежних институција 77
САРАДЊА СА ЗАВОДОМ 82
ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ РЕЗУЛТАТА 89

ПРЕГЛЕД ТАБЕЛА

Укупан број запослених у Републици Српској у 2019. години по дјелатностима 15

Укупан број незапослених у Републици Српској 16

Укупан број брисаних са евиденције незапослених ради запослења у Републици Српској 16

Стање на евиденцији незапослених (децембар 2020. године) 17

Преглед тражених радника према евиденцији из Завода за 2020. годину 18

Позиција у фирми особа које су одговарале на питања 22

Структура послодаваца према врсти организације 22

Узорак према величини анкетираних послодаваца 23

Дужина постојања анкетираних послодаваца 23

Преглед броја радника приликом анкетирања према врсти уговора о раду 24

Узорак према дјелатности 25

Процјена обима пословања (производња, продаја, услуге) у 2020. години 29

Процјена финансијских ефеката пословања у 2020. години 30

Запошљавања и отпуштања радника у 2020. години 31

Промјене у броју радника: Нова запошљавања 31

Промјене у броју радника: Нова запошљавања по дјелатностима 32

Промјене у броју радника: Нова запошљавања по дјелатностима 33

Новозапослени: Најчешћа занимања 33

Занимања с којима су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања 36

Можете ли навести разлоге због којих сте имали потешкоћа приликом запошљавања горе наведених занимања? 37

Преглед врста политика активног запошљавања које су послодавци користили у 2020. години 38

Основни разлози некоришћења мјера активних политика запошљавања 39

Проценат запослених радника по програмима Завода 40

Запошљавање тражилаца посла који долазе директно из образовног система 40

Запошљавање тражилаца посла из образовног система - припрема тражилаца посла из опште средње школе 41

Запошљавање тражилаца посла из образовног система - припрема тражилаца посла из техничке и стручне школе 42

Запошљавање тражилаца посла из образовног система - припрема тражилаца посла са универзитета/високошколске установе 43

Начини тражења радника 44

Могућности послодаваца да запосле неку од теже запошљивих категорија радника 44

Отпуштања радника у 2020. години по занимањима 46

Најзначајнији разлози недостатка одређених профила запосленика 50

Процјена разлога због чега тренутно послодавци имају недостатак радника одређеног профила занимања? 51

Да ли у 2021. години планирате запошљавати нове раднике? 55

Разлози запошљавања нових радника у 2021. години 55

Број послодаваца са исказаним потребама за запошљавањем нових радника у 2021. години 56

Број исказаних потреба у 2021. години према радницима према дјелатностима (број радника) 56

Планови запошљавања у 2021. години по занимањима 57

Да ли у 2021. години планирате увести нове технологије у процесу рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем радника? 60

Потребне врсте обука у 2021. години 60

Број послодаваца који су спремни понудити практичну наставу за ученике и студенте 61

Да ли сте у могућности да обезбиједите накнаду за ученике/студенте на пракси? 61

Висина накнаде коју су послодавци спремни понудити студентима и ученицима на практичној настави 62

Број послодаваца који су спремни пружити обуку за незапослене 62

Занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку 63

Да ли у 2021. години очекујете вишак запослених? 65

Разлози због којих послодавци очекују вишак запослених у 2021. години 65

Ако очекујете вишак запослених, молимо наведите која занимања ће остати без посла: број радника по врсти уговора 66

Начини рјешавања вишка запослених 67

Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (збирни приказ, проценат послодаваца) 71

Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (детаљни приказ, проценат послодаваца) 72

Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? 72

Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (Приказ по филијалама) 73

Да ли сте због уведених мјера у борби против пандемије ,,COVID-19" били присиљени 74

Како бисте оцијенили посљедице пандемије ,,COVID-19" које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (збирни рпиказ, проценат послодаваца) 74

Како бисте оцијенили посљедице пандемије које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (детаљни приказ, проценат послодаваца) 75

Како бисте оцијенили посљедице пандемије ,,COVID-19" које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? 76

Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (Приказ по филијалама) 76

Да ли сте до сада добили помоћ надлежних институција за поновно запошљавање или задржавање већ постојећих запосленика? 77

Означите до највише три опције помоћи коју сматрате да би надлежне институције требало да понуде предузећима с циљем смањења посљедица узрокованих кризом усљед пандемије ,,COVID-19" 78

Да ли сте у 2020. години остварили сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске? 82

Облик сарадње остварен са службом за запошљавање 82

Степен задовољства сарадњом оствареном са службом за запошљавање 83

Степен задовољства сарадњом оствареном са Заводом за запошљавање (детаљнији приказ) – проценат послодаваца 84

УВОД

У овом уводном дијелу, наведене су основне информације о проведеном истраживању, циљаним корисницима истраживања и законски оквир за провођење истраживања тржишта рада на подручју Републике Српске.

УВОД

ПРЕГЛЕД СТАЊА ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Запослени по дјелатности 2019. године

Незапослени у 2020. години

Пет најтраженијих занимања према евиденцији Завода за 2020. годину

13.196

Број траженых радника према евиденцији Завода за 2020. годину

УВОД

ПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАЖИВАЊА

УЗОРАК

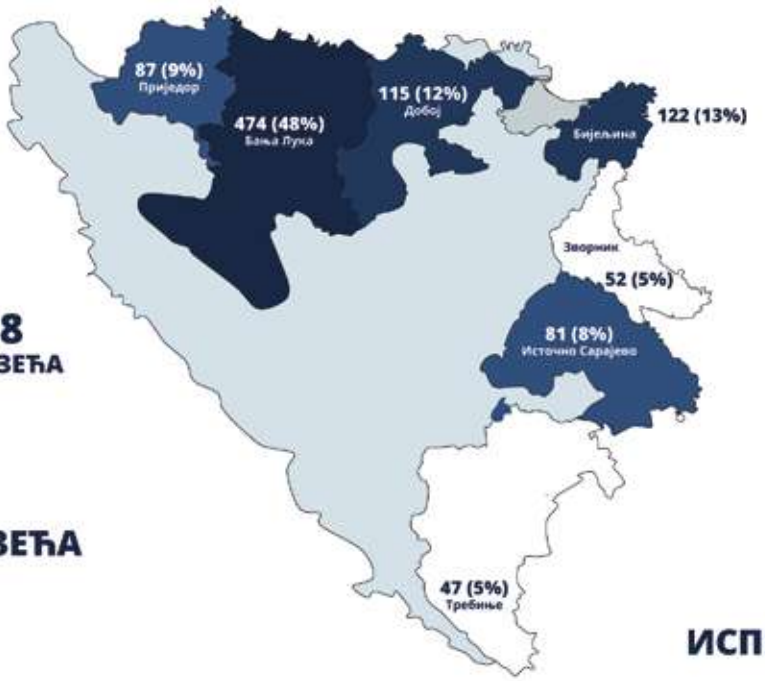

978
ПРЕДУЗЕЋА

ВЕЛИЧИНА ПРЕДУЗЕЋА

ИСПИТАНИЦИ

ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА

33,0%
Трговина на велико и мало

25,6%
Прерађивачка индустрија

УВОД

ЗАКОНСКИ ОСНОВ ПРОВОЂЕЊА ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање тржишта рада проводи се у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености („Службени гласник Републике Српске", бр. 30/10, 102/12 и 94/19), те годишњим Програмима рада Завода за запошљавање. У члану 25 Закона је дефинисано да ,,Завод, самостално и у сарадњи са другим надлежним органима и организацијама, истражује тржиште рада и на основу тога усмјерава своје активности, публикује информације о стању и појавама од значаја за остваривање политике запошљавања и на друге начине обавјештава јавност о својим активностима. У остваривању својих задатака и обављању послова одређених овим законом, Завод остварује сарадњу и размјењује информације о стању и појавама на тржишту рада са одговарајућим службама за запошљавање у Федерацији Босне и Херцеговине и Дистрикту Брчко, као и са службама запошљавања заинтересованих сусједних и других земаља. Завод успоставља сарадњу са стручним и научним институцијама, и другим организацијама које се баве запошљавањем, у сусједним и другим земљама."

У члану 26 Закона дефинисано је да ,,с циљем добијања одговарајућих статистичких података од интереса за Републику у области запошљавања, Завод може, на захтјев Министарства или по својој иницијативи, вршити периодична анкетирања на тржишту рада, и на тај начин сарађивати са заводима за статистику, синдикатима, удружењима послодаваца, удружењима грађана, фондовима и другим органима и организацијама заинтересованим за послове запошљавања."

ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД ПРОВОЂЕЊА ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање тржишта рада које проводи Завод за запошљавање Републике Српске почело је у октобру 2020. године, када се приступило припреми упитника. У октобру и новембру је извршено тестирање упитника, узорковање, те проведена обука регионалних координатора и анкетара за провођење анкете. Подаци су прикупљани од 1. 12. до 31. 12. 2020. године.

УПИТНИК

Методологија и упитник за послодавце у 2020. години настао је као резултат рада Завода за запошљавање Републике Српске у сарадњи са Федералним заводом са запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ. Ријеч је о првом великом истраживању у посљедњих 11 година које Завод за запошљавање Републике Српске проводи користећи властите ресурсе, знања и вјештине, уз техничку подршку пројекта Европске уније ,,Унапређење истраживања тржишта рада" и Фондације Хелветас. Завод за запошљавање Републике Српске је додатно ангажовао индивидуалног консултанта да подржи цијели процес.

КОРИСНИЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ истраживања је прикупљање података од послодаваца о запошљавању у 2020. години и потребама запошљавања у 2021. години, те кретањима на тржишту рада у Републици Српској. Упитником се испитују стварно стање, мишљења и перцепције у предузећима на подручју Републике Српске. Фокус оваквог упитника је на послодавцу (предузећу), с обзиром да послодавац има одговорност за одабир технологије и начина организације рада и производње, те је најдиректније укључен у тржиште рада. Главни корисници овог истраживања су креатори политика, као и доносиоци одлука у подручјима запошљавања, образовања, економског развоја Републике Српске, али и шира јавност уопште.

Запошљавање

- Појединци, институције или организације који учествују у дизајну политика тржишта рада (пасивне и активне политике)
- Појединци, институције или организације који траже информације о изгледима на тржишту рада за различита занимања, с циљем професионалног усмјеравања у савјетовања

Образовање

- Појединци, институције или организације који учествују у обликовању ширих образовних политика
- Појединци, институције или организације који учествују у развоју или промјени наставних планова и програма
- Појединци, институције или организације који учествују у формулацији стратегије поједине установе за образовање и оспособљавање (нпр. универзитета, стручне школе, центри за обуку одраслих,...)

Економија

- Појединци, институције или организације који учествују у развоју и провођењу индустријских и трговачких политика: идентификација приоритетних сектора, идентификација недостатака у квалификацијама у секторима
- Појединци, институције или организације који настоје идентификовати потенцијал за улагања, у контексту доступности људских ресурса и њихове припремљености за тржиште рада

Слика 1. Главни корисници истраживања

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

У овом дијелу приказани су основни показатељи тржишта рада, са приказом промјена и карактеристика тржишта рада у Републици Српској.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

ЗАПОСЛЕНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Укупан број запослених у Републици Српској по групама дјелатности у 2019. години износио је 272.366. Највећи проценат запослених је у подгрупи Ц (Прерађивачка индустрија) са 20,8% укупно запослених, а слиједи подгрупа Г (Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила и мотоцикала) са 17,7% запослених.

Табела 1 Укупан број запослених у Републици Српској у 2019. години по дјелатностима

Подгрупа	Број запослених	Проценат
А Пољопривреда, шумарство и риболов	8.468	3,1%
В Вађење руда и камена	5045	1,9%
С Прерађивачка индустрија	56.738	20,8%
D Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	8.878	3,3%
Е Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	5.040	1,9%
F Грађевинарство	12.596	4,6%
G Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила и мотоцикала	48.192	17,7%
Н Саобраћај и складиштење	12.454	4,6%
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	13.742	5,0%
J Информације и комуникације	6.194	2,3%
К Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	5.788	2,1%
L Пословање некретнинама	636	0,2%
М Стручне, научне и техничке дјелатности	7.883	2,9%
N Административне и помоћне услужне дјелатности	3.405	1,3%
О Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	25.426	9,3%
Р Образовање	23.073	8,5%
Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	18.842	6,9%
R Умјетност, забава и рекреација	4.457	1,6%
S Остале услужне активности	5.509	2,0%
	272.366	100%

Извор података: Републички завод за статистику РС

НЕЗАПОСЛЕНОСТ У РЕПУБИЦИ СРПСКОЈ

Према стању на евиденцији Завода за запошљавање Републике Српске, укупан број незапослених у децембру 2020. године износио је 83.164. Током 2020. године дошло је до осцилација у броју незапослених, гдје је евидентно смањење броја незапослених до марта, а онда се од марта до августа биљежи повећање незапослености. Од септембра до децембра долази поново до смањења броја незапослених.

Графикон 1 **Укупан број незапослених у Републици Српској**

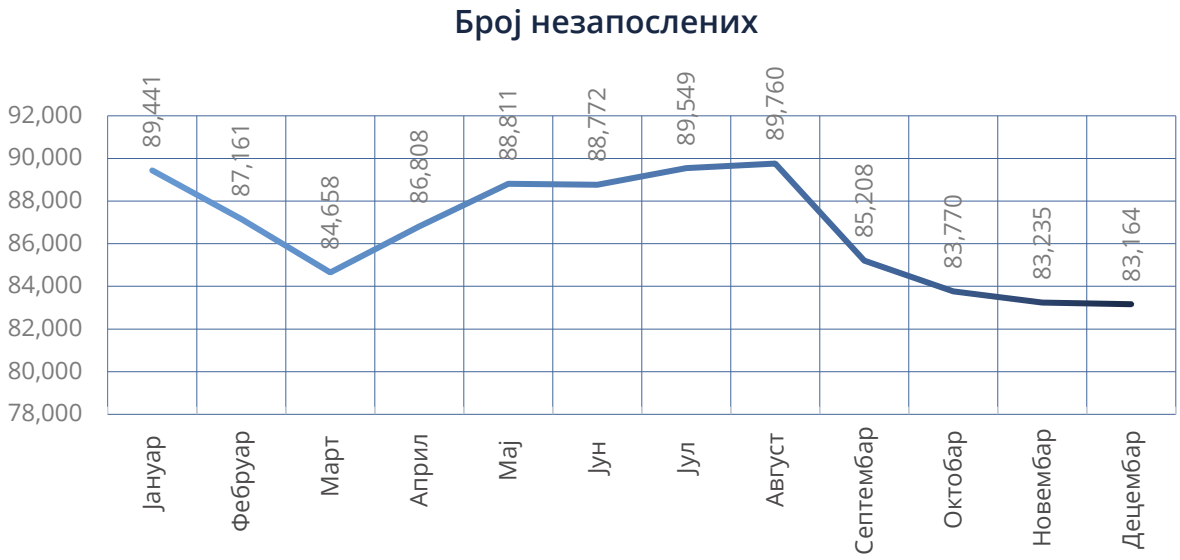

Извор података: Завод за запошљавање Републике Српске

Посматрано укупно, у 2020. години са евиденције незапослених ради запослења брисано је 29.879 лица. Посматрано по мјесецима, ради запослења је у 2020. години просјечно мјесечно брисано 2.490 лица са евиденције незапослених.

Графикон 2 **Укупан број брисаних са евиденције незапослених ради запослења у Републици Српској**

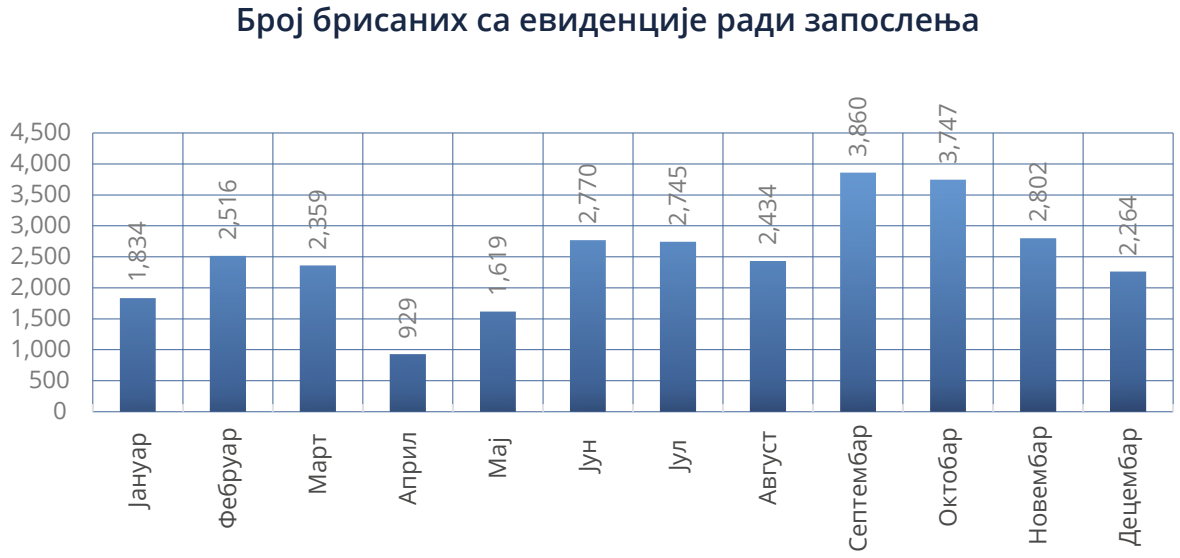

Извор података: Завод за запошљавање Републике Српске

Од укупног броја незапослених (83.164), највећи проценат незапослених налази се у Бањој Луци (24,4%), а потом слиједи Добој (14,2%), Бијељина (13,8%), Источно Сарајево (13,2%), Зворник (12,9%), Требиње (12,8%) и Приједор (8,6%). Осим у Приједору, у свим филијалама жене чине преко 50% евиденитраних незапослених лица.

Табела 2 **Стање на евиденцији незапослених (децембар 2020. године)**

Опис		Филијале							ЗАВОД
		Бања Лука	Бијељина	Зворник	Добој	Приједор	Источно Сарајево	Требиње	
Стање на евиденцији незапослених:		20.298 (24,4%)	11.511 (13,8%)	10.749 (12,9%)	11.794 (14,2%)	7.150 (8,6%)	10.981 (13,2%)	10.681 (12,8%)	83.164 (100%)
Жене		10.297	6.576	5.523	6.101	3.234	5.904	5.623	43.258
% жена		50,7%	57,1%	51,4%	51,7%	45,2%	53,8%	52,6%	52,0%
КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА	1 – НК	3.710	2.031	3.179	2.696	1.454	1.282	1.569	15.921
	(жена):	1.662	1.047	1.449	1.172	544	655	805	7.334
	2 - ПК-НСС	256	468	173	229	67	103	85	1.381
	(жена):	94	287	106	114	24	80	46	751
	3 - КВ	6.734	3.520	3.115	3.961	2.518	3.256	3.567	26.671
	(жена):	2.586	1.439	1.200	1.596	841	1.272	1.604	10.538
	4 - ССС	6.125	3.497	3.232	3.695	2.307	4.210	3.858	26.924
	(жена):	3.634	2.385	2.080	2.436	1.277	2.468	2.193	16.473
	5 - ВКВ	136	83	28	80	26	88	68	509
	(жена):	34	14	4	13	2	13	6	86
	6-1 ВШС	201	152	102	103	93	144	192	987
	(жена):	103	96	66	68	58	83	121	595
	6-2 ВШС сп	0	1	0	0	1	2	6	10
	(жена):	0	1	0	0	0	2	4	7
	7-1 ВСС	2.959	1.623	850	979	647	1.781	1.249	10.088
	(жена):	2.055	1.210	568	667	463	1.248	785	6.996
	7-3 мастери	128	124	64	43	30	98	79	566
	(жена):	98	93	45	30	22	70	55	413
	7-4 магистри	30	6	4	3	4	9	3	59
	(жена):	22	3	3	1	1	8	1	39
	7-5 ВСС 360 ECTS	7	4	2	4	3	7	3	30
	(жена):	5	1	2	4	2	5	3	22
	8- доктори наука	12	2	0	1	0	1	2	18
	(жена):	4	0	0	0	0	0	0	4
	УКУПНО:	20.298	11.511	10.749	11.794	7.150	10.981	10.681	83.164

Извор података: Завод за запошљавање Републике Српске

ПРЕГЛЕД ТРАЖЕНИХ ЗАНИМАЊА ПРЕМА ЕВИДЕНЦИЈИ ЗАВОДА

Број тражених радника према евиденцији из Завода за 2020. годину износио је 13.196. Најтраженија занимања су приказана у табели 3. Десет најтраженијих занимања су: радници без занимања (8,2%), професор разредне наставе (4,7%), продавач (3,8%), дипломирани економист (3,5%), обућар (2,6%), медицинска сестра – техничар (2,3%), дипломирани правник (2,4%), конобар (2,2%), помоћни радник (1,7%) и васпитач у предшколској установи (1,7%). Тридесет занимања приказаних у табели 3 представљају 56,7% укупно тражених радника према евиденцији Завода.

Табела 3 Преглед тражених радника према евиденцији из Завода за 2020. годину

Р.бр.	Занимање	Broj	Проценат	Кумулативно
1	Радници без занимања	1080	8,2%	8,2%
2	Професор разредне наставе	625	4,7%	12,9%
3	Продавач	501	3,8%	16,7%
4	Дипломирани економист	463	3,5%	20,2%
5	Обућар	342	2,6%	22,8%
6	Медицинска сестра - техничар	305	2,3%	25,1%
7	Дипломирани правник	297	2,3%	27,4%
8	Конобар	295	2,2%	29,6%
9	Помоћни радник	225	1,7%	31,3%
10	Васпитач у предшколској установи	219	1,7%	33,0%
11	Бравар	218	1,7%	34,6%
12	Економски техничар	208	1,6%	36,2%
13	Професор математике	206	1,6%	37,8%
14	Љекар	195	1,5%	39,2%
15	Зидар	193	1,5%	40,7%
16	Тесар	189	1,4%	42,1%
17	Монтажер	186	1,4%	43,6%
18	Возачи теретних кола	170	1,3%	44,8%
19	Армирач	162	1,2%	46,1%
20	Кухар	155	1,2%	47,2%
21	Конфекционар	153	1,2%	48,4%
22	Професор српског језика	144	1,1%	49,5%
23	Професор њемачког језика и сродни	139	1,1%	50,5%
24	Професор енглеског језика	134	1,0%	51,6%
25	Професор физике	128	1,0%	52,5%
26	Машински техничар	125	0,9%	53,5%
27	Дипломирани машински инжењер	119	0,9%	54,4%
28	Дипломирани инжењер електротехнике	102	0,8%	55,2%
29	Професор биологије	102	0,8%	55,9%
30	Дипломирани шумарски инжењер	101	0,8%	56,7%

МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК

Циљ овог истраживања је прикупљање података о запошљавању у 2020. години и потребама запошљавања у 2021. години, те кретањима на тржишту рада у Републици Српској. У овом дијелу објашњена је коришћена методологија, те начин дефинисања оквира за узорковање и карактеристике узорка.

МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ овог истраживања је прикупљање података о запошљавању у 2020. години и потребама запошљавања у 2021. години, односно о кретањима на тржишту рада у Републици Српској. Упитником се испитују стварно стање, мишљења и перцепције у предузећима на подручју Републике Српске, а подаци се прикупљају примарно од власника, менаџера и менаџера људских ресурса, који би требали бити упознати са радом предузећа у претходном периоду, односно плановима за период који слиједи.

УПИТНИК

Упитник се састоји од сљедећих дијелова:

- Општи подаци о послодавцу
- Број и структура запослених према врсти уговора
- Запошљавање, обука радника и процјена вишка радника
- Сарадња са Заводом за запошљавање
- Посљедице пандемије ,,COVID-19"

МЕТОД УЗОРКОВАЊА

Метод узорковања који се користи у овом истраживању је стратификирани приступ узорковању, при чему су кључне варијабле стратификације сектор и величина компаније. Према формули за калкулацију величине узорка, а под претпоставком да је величина популације 9.000 предузећа (око 6.000 са листе предузећа Пореске управе, уз додавање предузећа које нису на листи). Када су из добијене базе Пореске управе РС избачена предузећа које су припадала секторима који неће бити укључени у узорак (пољопривреда, шумарство и риболов, јавна управа и одбрана, образовање, здравствена и социјална заштита), добијена је листа од 5.273 предузећа за оквир узорка.

Прихватајући граничну стопу грешке од 3% и ниво поузданости од 95%, дефинисана је потреба да величина узорка буде 954 предузећа. На слиици 2 дат је преглед броја предузећа по појединачним филијалама.

ПОСТУПАК ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Успостављени систем за провођење истраживања тржишта рада подразумијевао је координатора истраживања, 8 регионалних координатора на нивоу филијала (Бањалука је имала два регионална координатора), те 52 анкетара из бироа. Пројекат Европске уније "Унапређење истраживања тржишта рада" је провео обуку цијелог система за провођење истраживања, док је Фондација Хелветас обезбиједила таблете који су се користили у току истраживања.

Поступак прикупљања података (анкетирања послодаваца) је започео 1. децембра 2020. године, а завршио је 31. децембра 2020. године. У поступак анкетирања била су укључена 52 анкетара. Анкетирање се одвијало помоћу ,,CAPI" методе (енгл. Computer Assisted Personal Interviewing), гдје се питања испитаницима постављају усмено, након чега се одговори биљеже у софтверу за прикупљање података на таблету. Анкетирање се одвијало на начин да су анкетари од регионалних координатора добијали списак послодаваца које требају анкетирати, заједно са њиховим адресама и контакт подацима. Анкетари су контактирали послодавца, заказивали термине анкетирања, те обављали само анкетирање у сједиштима предузећа из узорка. У случају када неко од предузећа из узорка није био у могућности да учествује у анкетирању (или је одбијао да буде анкетиран), анкетари су водили евиденцију о томе и обавјештавали координаторе, а потом контактирали предузећа са резервног списка, у складу са дефинисаном процедуром. Резервно предузеће је по својим карактеристикама слично (из истог стратума) предузећу које мијења.

ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА

Током истраживања коришћени су сљедећи инструменти осигурања квалитета података у процесу прикупљања података:

- Обука за координаторе је организована путем ,,Зоом апликације”
- Обука за анкетаре организована је у филијалама
- Припрема и дистрибуција приручника за координаторе, упута анкетарима за рад на терену и упутства за испуњавање упитника
- Идентификација могућих ситуација које се могу десити за вријеме прикупљања података на терену и начина њиховог рјешавања
- Континуирана контрола процеса током трајања истраживања, с посебним фокусом на одабир замјенских предузећа и квалитета прикупљених података.

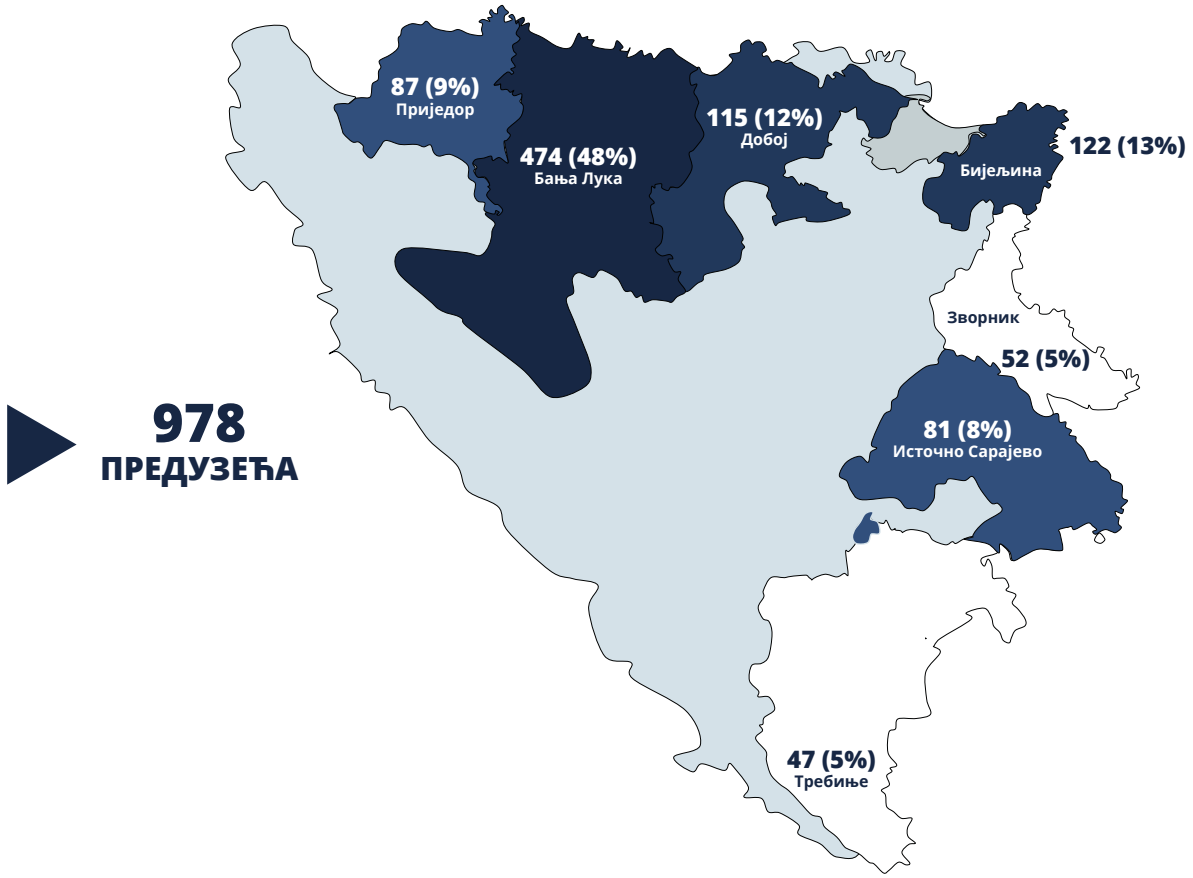

Слика 2. Број предузећа која су учествовала у истраживању по филијалама

На анкету су углавном одговарали власници (30,4%), менаџери (19,2%) и запосленици из рачуноводства (16,8%). Радници на ове три позиције попунили су упитнике за 62,8% предузећа из узорка.

Табела 4 Позиција у фирми особа које су одговарале на питања

Регија	Власник	Менаџмент	Административна служба	Правна служба	Рачуноводство	Секретар/ помоћник директора	ХР-Људски ресурси	Друго	Недостаје одговор	Укупно
Добој	22	21	19	8	28	3	2	10	2	115
Бања Лука	136	95	50	21	64	9	10	87	2	474
Бијељина	51	17	12	1	13	3	2	21	2	122
Зворник	13	14	4	3	13	1	1	3	0	52
Источно Сарајево	20	13	9	4	25	5	1	4	0	81
Приједор	36	10	8	4	19	3	2	5	0	87
Требиње	19	18	4	2	2	0	1	0	1	47
Укупно	297	188	106	43	164	24	19	130	7	978
Проценат	30,4%	19,2%	10,8%	4,4%	16,8%	2,5%	1,9%	13,3%	0,7%	100,0%

Највећи број субјеката у узорку чине друштва са ограниченом одговорношћу (89,06%), а слиједе акционарска друштва (4,91%) и јавне установе (1,74%). Структура послодаваца према врсти организације не разликује се значајно по филијалама, са изузетком Зворника гдје је анкетирано 17,3% субјеката који су акционарско друштво и 75% субјеката који су организовани као друштво са ограниченом одговорношћу.

Табела 5 Структура послодаваца према врсти организације

Регија	Јавна установа (ЈУ) - заводи, школе, домови здравља, центри за социјални рад	Акционарско друштво (а.д.)	Друштво са неограниченом солидарном одговорношћу	Друштво са ограниченом одговорношћу (д.о.о.)	Задруга	Обрт (СЗР, СТР, СУР, СПП)	Приватна здравствена установа	Удружење/фондација	Укупно
Добој	1	8	4	101	0	1	0	0	115
Бања Лука	3	19	8	431	0	6	6	1	474
Бијељина	5	4	2	107	1	0	3	0	122
Зворник	2	9	0	39	0	1	1	0	52
Источно Сарајево	2	2	3	71	1	0	2	0	81
Приједор	3	4	1	78	0	0	1	0	87
Требиње	1	2	0	44	0	0	0	0	47
Укупно	17	48	18	871	2	8	13	1	978
Проценат	1,7%	4,9%	1,8%	89,1%	0,2%	0,8%	1,3%	0,1%	100%

Посматрано према величини, од 978 послодаваца обухваћених анкетирањем, највише је малих предузећа (71,1%) која запошљавају до 50 радника, затим средња (21,4%) која запошљавају од 50 до 250 радника и велики послодавци (7,6%) који запошљавају преко 250 радника.

Табела 6 Узорак према величини анкетираних послодаваца

Регија	Мале (до 50)	Средње (од 50 до 250)	Велике (преко 250)	Укупно
Добој	82	23	10	115
Бања Лука	340	104	30	474
Бијељина	85	26	11	122
Зворник	33	13	6	52
Источно Сарајево	57	18	6	81
Приједор	63	17	7	87
Требиње	35	8	4	47
Укупно	695	209	74	978
Проценат	71,1%	21,4%	7,6%	100,0%

Посматрано према години оснивања, анкетирано је највише предузећа која послују 20 и више година (35,6%), а слиједе послодавци који послују између 10 и 20 година (33,7%). Предузећа која су млађа од три године чине 2,2% укупно анкетираних послодаваца.

Табела 7 Дужина постојања анкетираних послодаваца

Регија	Фирма млађа од 3 године	Од 3 до 6 година	Од 6 до 10 година	Од 10 до 20 година	Фирма старија од 20 година	Укупно
Добој	2	14	18	43	38	115
Бања Лука	14	55	88	150	167	474
Бијељина	2	10	23	42	45	122
Зворник	1	4	11	20	16	52
Источно Сарајево	0	10	19	22	30	81
Приједор	2	10	8	36	31	87
Требиње	1	3	5	17	21	47
Укупно	22	106	172	330	348	978
Проценат	2,2%	10,8%	17,6%	33,7%	35,6%	100,0%

Послодавци су у моменту провођења испитивања имали ангажованих 29.270 радника, што чини 10,7% од укупног броја запослених у Републици Српској у септембру 2020. године (273.395). Од тога је 62,6% мушкараца, а 37,4% жена. Највише радника је било код послодаваца у филијали Бања Лука (15.074), затим у Бијељини (3.042) и Добоју (2.516).

Према врсти уговора о раду код анкетираних послодаваца, највише запослених је имало закључен уговор о раду на неодређено вријеме (82,0%), док је 16,6% радника имало уговор о раду на одређено вријеме.

Табела 8 **Преглед броја радника приликом анкетирања према врсти уговора о раду**

Регија	Уговор о раду на неодређено вријеме	Уговор о раду на одређено вријеме	Приправника са заснивањем радног односа	Стручно оспособљавање без заснивања радног односа	Привремени и повремени послови	Уговор о дјелу	Укупно радно ангажованих
Добој	2.516	388	5	0	1	4	2914
Бања Лука	11.997	2.869	42	35	29	102	15.074
Бијељина	3.042	512	21	24	13	5	3.617
Зворник	1.606	478	0	1	28	34	2.147
Источно Сарајево	1.914	201	31	2	6	4	2.158
Приједор	1.924	323	1	5	1	6	2.260
Требиње	990	83	15	0	4	8	1.100
Укупно	23.989	4.854	115	67	82	163	29.270
Проценат	82,0%	16,6%	0,4%	0,2%	0,3%	0,6%	100,0%

Највећи проценат послодаваца у узорку припада дјелатности Г – Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала (33,0%), а потом Ц – Прерађивачка индустрија (25,6%).

Табела 9 Узорак према дјелатности

KD2010 дјелатност	Добој	Бања Лука	Бијељина	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно	Проценат
Б	3	6	1	3	0	1	2	16	1,6%
Ц	34	114	22	18	24	29	9	250	25,6%
Д	2	2	2	0	3	0	4	13	1,3%
Е	3	9	5	1	5	2	0	25	2,6%
Ф	8	30	15	5	6	13	9	86	8,8%
Г	31	157	55	16	23	24	17	323	33,0%
Х	14	31	4	3	7	9	3	71	7,3%
И	3	17	1	1	2	1	1	26	2,7%
Ј	2	24	3	1	2	2	0	34	3,5%
К	0	5	1	0	0	0	0	6	0,6%
Л	2	10	1	1	0	0	0	14	1,4%
М	10	52	9	2	7	4	2	86	8,8%
Н	2	9	2	0	2	1	0	16	1,6%
Q	0	0	1	0	0	0	0	1	0,1%
Р	1	6	0	1	0	0	0	8	0,8%
С	0	2	0	0	0	1	0	3	0,3%
Укупно	115	474	122	52	81	87	47	978	100,0%

Б: Вађење руда и камена
Ц: Прерађивачка индустрија
Д: Производња и снабдијевање електричном енергијом, плином, паром и климатизација
Е: Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, господарење отпадом те дјелатности санације природне средине
Ф: Грађевинарство
Г: Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала
Х: Превоз и складиштење
И: Дјелатности пружања смјештаја те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)
Ј: Информације и комуникације
К: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања 6
Л: Пословање некретнинама
М: Стручне, научне и техничке дјелатности
Н: Административне и помоћне услужне дјелатности
Q: Дјелатности здравствене и социјалне заштите
Р: Умјетност, забава и рекреација
С: Остале услужне дјелатности

ПОСЛОВАЊЕ И ПРОМЈЕНЕ У БРОЈУ РАДНИКА У 2020. ГОДИНИ

У овом дијелу извјештаја презентовани су кључни резултати по питању обима пословања и финансијских ефеката, промјене у броју радника у 2020. години (нова запошљавања и отпуштања), начини тражења радника и запошљавање посебних категорија радника.

2020. ГОДИНА (ретроспектива)

ПРОМЈЕНА ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКАТА

59,8%

послодаваца из Приједора је изјавило да су имали опадање финансијских ефеката у 2020. години у односу на 2019. годину

НОВА ЗАПОШЉАВАЊА

Десет најтраженијих занимања чинили су

50,4%

укупног броја новозапослених

- **34,7%** Прерађивачка индустрија
- **20,8%** Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила и мотоцикала
- **14,0%** Превоз и складиштење

ДЕСЕТ НАЈТРАЖЕНИЈИХ ЗАНИМАЊА

1. **Помоћни радник у производњи**
2. **Продавач-трговац**
3. **Достављач**
4. **Радник за једноставне послове**
5. **Телефонист -оператер позивног центра**
6. **Возач теретног возила**
7. **Машински техничар**
8. **Возач камиона**
9. **Складишни радник**
10. **Комерцијалист**

КОРИШТЕЊЕ ПРОГРАМА ЗАВОДА

15% послодаваца користило прогрме

85% послодаваца није користило прогрме

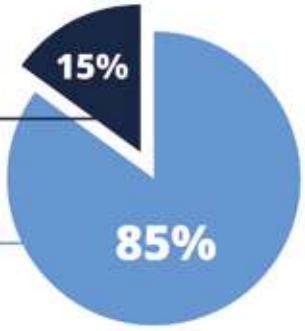

2020. ГОДИНА (ретроспектива)

НАЧИН ТРАЖЕЊА РАДНИКА

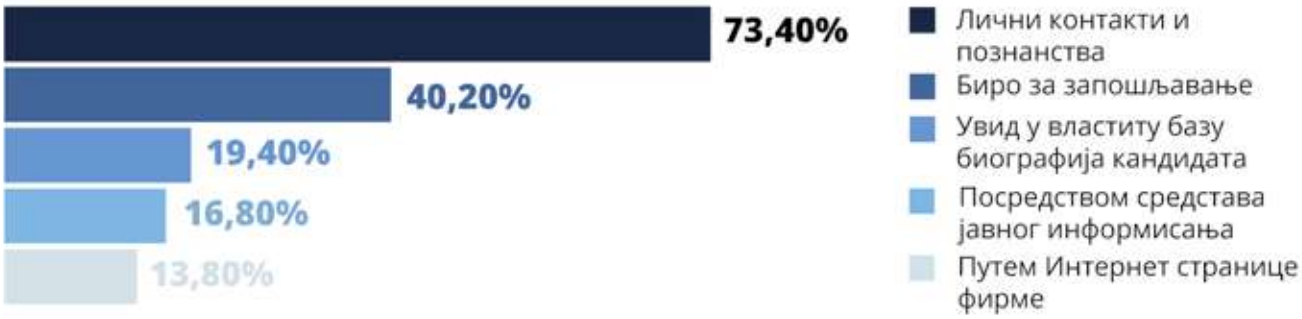

ОТПУШТАЊА РАДНИКА

36,1%

послодаваца одговорило да је отпуштало раднике у 2020. години

Највише погођених занимања

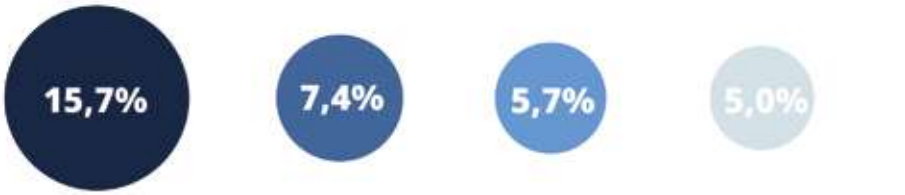

НАЈЧЕШЋИ РАЗЛОГ ОТПУШТАЊА

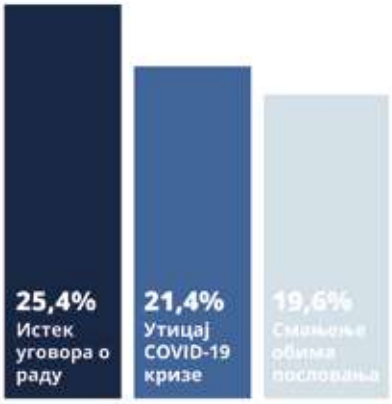

29,1%

отпуштених жене

77,1%

послодаваца није се сусрело са недостатком радника одређених профила занимања

ПОСЛОВАЊЕ И ПРОМЈЕНЕ У БРОЈУ РАДНИКА У 2020. ГОДИНИ

ОБИМ ПОСЛОВАЊА И ФИНАНСИЈСКИ ЕФЕКТИ У 2020. ГОДИНИ

Истраживање је посебан акценат ставило на обим пословања и финансијске ефекте у текућој 2020. години. На питања о процјени обима пословања, само три послодавца нису дала одговор (0,3%). Опадање у обиму пословања забиљежио је највећи проценат послодаваца (47,1%). Стагнацију обима пословања биљежи 31,1%, док је раст присутан код 21,5% послодаваца.

Посматрано по регијама, послодавци из свих регија биљеже опадање обима пословања, проценат послодаваца који је забиљежио смањење обима пословања креће се од 36,1% до 56,3%. Највећи проценат послодаваца који је забиљежио пад налази се у Приједору (56,3%) и Добоју (53,0%), а најмањи у Бијељини (36,1%). Проценат послодаваца који су забиљежили раст у обиму пословања креће се од 8,0% до 33,6%, у зависности од регије. Највећи проценат послодаваца који су евидентирали раст обима пословања је у Бијељини (33,6%) и Зворнику (32,7%), а најмањи у Приједору (8%). Стагнација обима пословања по регијама креће се у распону од 21,2% до 36,5%. Највећи проценат послодаваца који је евидентирао стагнацију налази се у Добоју (36,5%), а најмањи у Зворнику (21,2%).

Табела 10 **Процјена обима пословања (производња, продаја, услуге) у 2020. години**

Регија	Укупно	Број послодаваца				Проценат			
		Без одговора	Опадање	Раст	Стагнација	Без одговора	Опадање	Раст	Стагнација
Добој	115	1	61	11	42	0,9%	53,0%	9,6%	36,5%
Бања Лука	474	0	220	103	151	0,0%	46,4%	21,7%	31,9%
Бијељина	122	2	44	41	35	1,6%	36,1%	33,6%	28,7%
Зворник	52	0	24	17	11	0,0%	46,2%	32,7%	21,2%
Источно Сарајево	81	0	41	19	21	0,0%	50,6%	23,5%	25,9%
Приједор	87	0	49	7	31	0,0%	56,3%	8,0%	35,6%
Требиње	47	0	22	12	13	0,0%	46,8%	25,5%	27,7%
Укупно	978	3	461	210	304	0,3%	47,1%	21,5%	31,1%

Када је у питању процјена финансијских ефеката пословања у 2020. години у односу на 2019. годину, на нивоу ентитета Републике Српске већина послодаваца (49,6%) биљежила је негативне резултате (опадање), слиједи стагнација (30,2%), те раст (19,9%). На питање су одговорили 975 послодаваца, 99,7% од укупног броја послодаваца у узорку. Као што се може видјети на слици, у свим регијама послодавци биљеже негативан финансијски резултат.

Табела 11 Процјена финансијских ефеката пословања у 2020. години

Регија	Укупно	Број послодаваца				Проценат			
		Без одговора	Опадање	Раст	Стагнација	Без одговора	Опадање	Раст	Стагнација
Добој	115	1	63	10	41	0,9%	54,8%	8,7%	35,7%
Бања Лука	474	0	230	94	150	0,0%	48,5%	19,8%	31,6%
Бијељина	122	2	48	36	36	1,6%	39,3%	29,5%	29,5%
Зворник	52	0	24	17	11	0,0%	46,2%	32,7%	21,2%
Источно Сарајево	81	0	44	17	20	0,0%	54,3%	21,0%	24,7%
Приједор	87	0	52	8	27	0,0%	59,8%	9,2%	31,0%
Требиње	47	0	24	13	10	0,0%	51,1%	27,7%	21,3%
	978	3	485	195	295	0%	49,6%	19,9%	30,2%

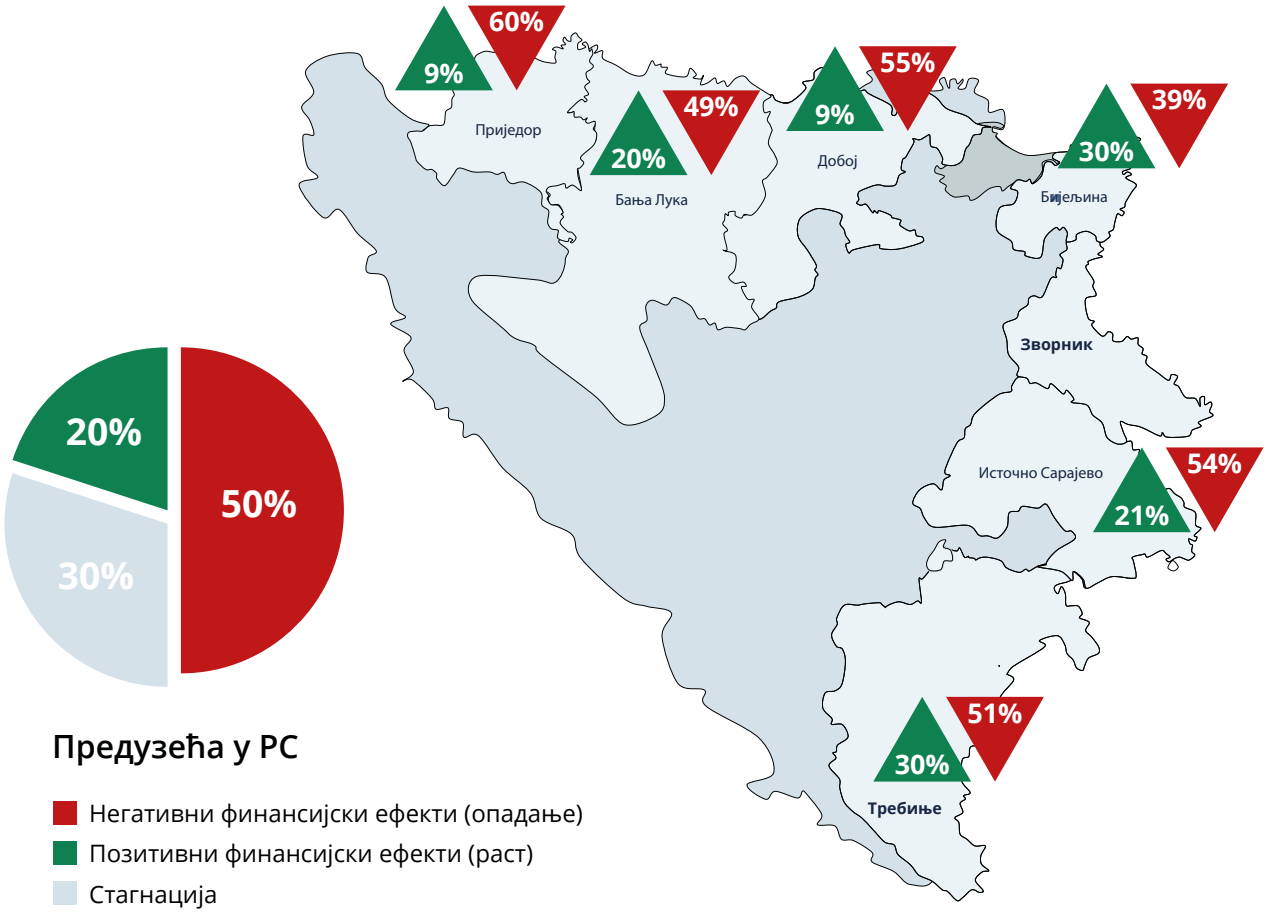

Слика 3. Процјена финансијских ефеката пословања у 2020. години

ПРОМЈЕНА У БРОЈУ РАДНИКА У 2020. ГОДИНИ

Највећи проценат послодаваца (55,7%) одговорио је да је у 2020. години запошљавао нове раднике, док је 36,1% послодаваца одговорило да је отпушало раднике у 2020. години.

Табела 12 Запошљавања и отпуштања радника у 2020. години

Регија	Да ли је било запошљавања радника у 2020. години?				Да ли је било отпуштања радника у 2020. години?			
	Да	Не	Без одговора	Укупно	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	68	44	3	115	40	72	3	115
Бања Лука	246	223	5	474	170	292	12	474
Бијељина	77	44	1	122	50	70	2	122
Зворник	32	16	4	52	19	31	2	52
Источно Сарајево	52	28	1	81	27	52	2	81
Приједор	43	42	2	87	37	49	1	87
Требиње	27	20	0	47	10	37	0	47
Укупно	545	417	16	978	353	603	22	978
Проценат	55,7%	42,6%	1,6%	100,0%	36,1%	61,7%	2,2%	100,0%

НОВА ЗАПОШЉАВАЊА

У 2020. години послодавци су запослили 3.130 радника, од чега 1.449 због повећања обима пословања (46,3%). Од укупног броја новозапослених, 1.024 су жене (32,7%).

Табела 13 Промјене у броју радника: Нова запошљавања

Регија	Новозапослени			Новозапослени ради повећања обима посла	
	Укупно	Жене	Жене: Проценат[1]	Укупно	Проценат[1]
Добој	263	41	15,6%	149	56,7%
Бања Лука	1804	641	35,5%	653	36,2%
Бијељина	276	87	31,5%	180	65,2%
Зворник	260	57	21,9%	133	51,2%
Источно Сарајево	185	60	32,4%	79	42,7%
Приједор	246	116	47,2%	174	70,7%
Требиње	96	22	22,9%	81	84,4%
Укупно	3.130	1.024	32,7%	1.449	46,3%

[1] У односу на укупан број новозапослених у регији/филијали

Највећи проценат запослених је био у дјелатности Ц - Прерађивачка индустрија (34,4% новозапослених), а слиједи дјелатност Г - Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала (20,5%) и дјелатност Х - Превоз и складиштење (13,6%).

Табела 14 Промјене у броју радника: Нова запошљавања по дјелатностима

КД2010	Новозапослени				Новозапослени ради повећања обима посла	
	Укупно	Проценат[1]	Жене	Жене: Проценат[2]	Укупно	Проценат[2]
Б	64	2,0%	15	23,4%	22	34,4%
Ц	1078	34,4%	447	41,5%	427	39,6%
Д	48	1,5%	14	29,2%	27	56,3%
Е	90	2,9%	20	22,2%	76	84,4%
Ф	223	7,1%	5	2,2%	122	54,7%
Г	643	20,5%	277	43,1%	270	42,0%
Х	426	13,6%	30	7,0%	212	49,8%
И	82	2,6%	29	35,4%	60	73,2%
Ј	121	3,9%	48	39,7%	70	57,9%
К	3	0,1%	2	66,7%	0	0,0%
Л	5	0,2%	4	80,0%	0	0,0%
М	233	7,4%	72	30,9%	114	48,9%
Н	41	1,3%	7	17,1%	17	41,5%
Q	0	0,0%	0	-	0	-
Р	69	2,2%	53	76,8%	30	43,5%
С	4	0,1%	1	25,0%	2	50,0%
Укупно	3.130	100,0%	1.024	32,7%	1.449	46,3%

[1] У односу на укупан број новозапослених (3.130)
[2] У односу на укупан број новозапослених у дјелатности

Б: Вађење руда и камена
Ц: Прерађивачка индустрија
Д: Производња и снабдијевање електричном енергијом, плином, паром и климатизација
Е: Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, господарење отпадом те дјелатности санације природне средине
Ф: Грађевинарство
Г: Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала
Х: Превоз и складиштење
И: Дјелатности пружања смјештаја те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)
Ј: Информације и комуникације
К: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања 6
Л: Пословање некретнинама
М: Стручне, научне и техничке дјелатности
Н: Административне и помоћне услужне дјелатности
Q: Дјелатности здравствене и социјалне заштите
Р: Умјетност, забава и рекреација
С: Остале услужне дјелатности

Највећи проценат новозапослених радника реализован је у великим предузећима (39,2%), слиједе предузећа средње величине (35,0%) и мала (25,8%).

Табела 15 Промјене у броју радника: Нова запошљавања по дјелатностима

	Новозапослени				Новозапослени ради повећања обима посла	
	Укупно	Проценат[1]	Жене	Жене: Проценат[2]	Укупно	Проценат[2]
Мало	808	25,8%	229	28,3%	423	52,4%
Средње	1.096	35,0%	292	26,6%	646	58,9%
Велико	1.226	39,2%	503	41,0%	380	31,0%
Укупно	3.130	100,0%	1.024	32,7%	1.449	46,3%

[1] У односу на укупан број новозапослених (3.130)
[2] У односу на укупан број новозапослених у категорији којој припада

Од укупног броја новозапослених (3.130), сљедећих десет најтраженијих занимања чинили су 50,5% укупног броја новозапослених: помоћни радник у производњи, продавач-трговац, достављач, радник за једноставне послове, телефониста - „call" центар оператер, возач теретног возила, машински техничар, возач камиона, складишни радник и комерцијалиста. Занимања од редног броја 11 до 38 чине 29,7% укупног броја новозапослених. Остала (разна) занимања, од редног броја 39 до 121 чине 19,7% запослених.

Табела 16 Новозапослени: Најчешћа занимања

Р.бр.	Занимање	Укупно	Проценат	Кумулативно	Жене	Ради повећања обима посла
1	Помоћни радник у производњи	446	14,2%	14,2%	44,2%	38,8%
2	Продавач-трговац	234	7,5%	21,7%	57,7%	26,5%
3	Достављач	202	6,5%	28,2%	0,0%	51,5%
4	Радник за једноставне послове	160	5,1%	33,3%	21,9%	68,8%
5	Телефонист -„call" центар оператер	119	3,8%	37,1%	31,1%	44,5%
6	Возач теретног возила	97	3,1%	40,2%	1,0%	50,5%
7	Машински техничар	91	2,9%	43,1%	49,5%	11,0%
8	Возач камиона	85	2,7%	45,8%	1,2%	38,8%
9	Складишни радник	74	2,4%	48,2%	1,4%	40,5%
10	Комерцијалиста	73	2,3%	50,5%	32,9%	60,3%
11	Бравар	63	2,0%	52,5%	1,6%	69,8%
12	Економиста	59	1,9%	54,4%	66,1%	33,9%
13	Конобар	58	1,9%	56,3%	22,4%	56,9%
14	Руковалац машином за брушење и полирање дрвета	54	1,7%	58,0%	38,9%	0,0%
15	Возач аутобуса	42	1,3%	59,3%	0,0%	11,9%
16	Монтер столарије	42	1,3%	60,7%	42,9%	42,9%
17	Административни радник	40	1,3%	61,9%	75,0%	55,0%

18	Тесар	40	1,3%	63,2%	0,0%	52,5%
19	Зидар	38	1,2%	64,4%	0,0%	39,5%
20	Шивач	36	1,2%	65,6%	88,9%	47,2%
21	Кувар	35	1,1%	66,7%	62,9%	54,3%
22	Програмер	33	1,1%	67,8%	24,2%	72,7%
23	Електротехничар	32	1,0%	68,8%	0,0%	62,5%
24	Грађевински техничар	31	1,0%	69,8%	6,5%	64,5%
25	Правник	31	1,0%	70,8%	61,3%	48,4%
26	Грађевинар за одржавање зграда	29	0,9%	71,7%	0,0%	89,7%
27	Фармацеутски техничар	28	0,9%	72,6%	92,9%	60,7%
28	Кројач	25	0,8%	73,4%	100,0%	32,0%
29	Столар	25	0,8%	74,2%	4,0%	84,0%
30	Архитекта	24	0,8%	75,0%	37,5%	29,2%
31	Грађевински инжењер	23	0,7%	75,7%	13,0%	56,5%
32	Тапетар	23	0,7%	76,4%	65,2%	0,0%
33	Инжењер електротехнике	22	0,7%	77,1%	31,8%	81,8%
34	Благајник	21	0,7%	77,8%	100,0%	100,0%
35	Возач путничког аутомобила	21	0,7%	78,5%	0,0%	81,0%
36	Дрвомоделар	19	0,6%	79,1%	31,6%	100,0%
37	Економски техничар	19	0,6%	79,7%	68,4%	10,5%
38	Магистар фармације	18	0,6%	80,3%	88,9%	61,1%
39	Електромонтер	17	0,5%	80,8%	0,0%	17,6%
40	Армирач	16	0,5%	81,3%	0,0%	43,8%
41	Руковалац грађевинским машинама	15	0,5%	81,8%	0,0%	53,3%
42	Машински инжењер	13	0,4%	82,2%	0,0%	84,6%
43	Електричар одржавања	12	0,4%	82,6%	0,0%	50,0%
44	Електроинсталатер	12	0,4%	83,0%	0,0%	66,7%
45	Заваривач - Варилац	12	0,4%	83,4%	0,0%	75,0%
46	Сервисер електричних апарата и опреме	11	0,4%	83,7%	18,2%	81,8%
47	Инжењер друмског саобраћаја	10	0,3%	84,0%	20,0%	50,0%
48	Механичар алатних машина	10	0,3%	84,3%	0,0%	0,0%
49	Механичар електроничар - мехатроничар - ЦНЦ оператер	10	0,3%	84,7%	0,0%	100,0%
50	Монтер металних конструкција	10	0,3%	85,0%	0,0%	100,0%
51	Обућар	10	0,3%	85,3%	80,0%	100,0%
52	Аутомеханичар	9	0,3%	85,6%	11,1%	33,3%
53	Радник у одржавању	9	0,3%	85,9%	33,3%	44,4%
54	Рачуновођа	9	0,3%	86,2%	100,0%	55,6%
55	Графички дизајнер	8	0,3%	86,4%	37,5%	0,0%
56	Прерађивач хране	8	0,3%	86,7%	75,0%	100,0%
57	Информатичар	7	0,2%	86,9%	14,3%	14,3%
58	Књиговођа	7	0,2%	87,1%	85,7%	28,6%
59	Пословођа	7	0,2%	87,3%	14,3%	14,3%
60	Рецепционер	7	0,2%	87,6%	100,0%	57,1%

61	Трговачки путник	7	0,2%	87,8%	71,4%	42,9%
62	Ветеринар	6	0,2%	88,0%	16,7%	33,3%
63	Лимар	6	0,2%	88,2%	0,0%	33,3%
64	Аутоелектричар	5	0,2%	88,3%	0,0%	100,0%
65	Водоинсталатер	5	0,2%	88,5%	0,0%	80,0%
66	Инсталатер грijања и климатизације	5	0,2%	88,7%	0,0%	20,0%
67	Менаџер за маркетинг	5	0,2%	88,8%	100,0%	100,0%
68	Новинар	5	0,2%	89,0%	60,0%	60,0%
69	Шумски сјекач	5	0,2%	89,1%	0,0%	100,0%
70	Електроинжењер за аутоматику	4	0,1%	89,3%	0,0%	100,0%
71	Заштитар	4	0,1%	89,4%	0,0%	0,0%
72	Инжењер електроенергетике	4	0,1%	89,5%	50,0%	75,0%
73	Инжењер пољопривреде - агроном	4	0,1%	89,6%	0,0%	25,0%
74	Менаџер квалитета	4	0,1%	89,8%	0,0%	25,0%
75	Механичар	4	0,1%	89,9%	0,0%	75,0%
76	Наставник у средњем образовању	4	0,1%	90,0%	50,0%	100,0%
77	Паркетар	4	0,1%	90,2%	0,0%	100,0%
78	Пекар	4	0,1%	90,3%	25,0%	25,0%
79	Пилар дрва за огрјев	4	0,1%	90,4%	0,0%	0,0%
80	Руководилац пословнице набавке и продаје	4	0,1%	90,5%	25,0%	75,0%
81	Администратор	3	0,1%	90,6%	66,7%	33,3%
82	Вулканизер	3	0,1%	90,7%	0,0%	0,0%
83	Инжењер хемијске технологије	3	0,1%	90,8%	66,7%	33,3%
84	Пољопривредни техничар	3	0,1%	90,9%	0,0%	100,0%
85	Рачунарски техничар	3	0,1%	91,0%	0,0%	0,0%
86	Чистачица просторија	3	0,1%	91,1%	100,0%	66,7%
87	Дрводјеља	2	0,1%	91,2%	0,0%	0,0%
88	Зуботехничар	2	0,1%	91,2%	50,0%	100,0%
89	Керамичар	2	0,1%	91,3%	50,0%	50,0%
90	Лаборант	2	0,1%	91,4%	50,0%	0,0%
91	Лакирер	2	0,1%	91,4%	0,0%	0,0%
92	Медицинска сестра-техничар	2	0,1%	91,5%	50,0%	50,0%
93	Молер	2	0,1%	91,6%	0,0%	100,0%
94	Монтер електронске опреме	2	0,1%	91,6%	0,0%	50,0%
95	Наставник предшколског одгоја	2	0,1%	91,7%	100,0%	0,0%
96	Пакирер	2	0,1%	91,8%	50,0%	50,0%
97	Прехрамбени техничар	2	0,1%	91,8%	0,0%	100,0%
98	Референт набавке	2	0,1%	91,9%	0,0%	0,0%
99	Секретарица	2	0,1%	91,9%	100,0%	0,0%
100	Текстилни техничар	2	0,1%	92,0%	50,0%	0,0%
101	Физиотерапеут	2	0,1%	92,1%	100,0%	100,0%
102	Хемичар	2	0,1%	92,1%	50,0%	100,0%
103	Хемијски техничар	2	0,1%	92,2%	100,0%	100,0%

104	Аутолимар	1	0,0%	92,2%	0,0%	0,0%
105	Виноградар	1	0,0%	92,3%	0,0%	100,0%
106	Доктор стоматолог - зубар	1	0,0%	92,3%	100,0%	0,0%
107	Козметичар	1	0,0%	92,3%	100,0%	100,0%
108	Металоглодач	1	0,0%	92,4%	0,0%	100,0%
109	Млинар	1	0,0%	92,4%	0,0%	0,0%
110	Монтер намјештаја	1	0,0%	92,4%	0,0%	0,0%
111	Обућарски радник - шивач горњих дијелова обуће	1	0,0%	92,5%	0,0%	100,0%
112	Рударски инжењер	1	0,0%	92,5%	0,0%	100,0%
113	Руковалац алатном машином	1	0,0%	92,5%	0,0%	100,0%
114	Руковалац глодалицом за дрво	1	0,0%	92,6%	0,0%	0,0%
115	Собарица	1	0,0%	92,6%	100,0%	0,0%
116	Техничар за дрво	1	0,0%	92,6%	0,0%	100,0%
117	Туристички водич	1	0,0%	92,7%	100,0%	0,0%
118	Фасадер	1	0,0%	92,7%	0,0%	100,0%
119	Цвјећар	1	0,0%	92,7%	0,0%	100,0%
120	Цестарски радник	1	0,0%	92,7%	0,0%	100,0%
121	Друго	227	7,3%	100,0%	46,7%	42,7%
	Укупно	3.130	100,0%	-	32,7%	46,3%

Од укупног броја послодаваца који су запошљавали нове раднике у 2020. години (545), 140 послодаваца (25,7%) је навело да је наишло на потешкоће приликом запошљавања. Од укупног броја послодаваца који су учествовали у овом истраживању (978), проценат послодаваца који су имали потешкоћа приликом запошљавања износи 14,3%.

Послодавци су најчешће пријављивали проблеме са сљедећим занимањима: возач камиона (52 послодавца), помоћни радник у производњи (26 послодаваца), продавац-трговац (24 послодавца), столар (23 послодавца), машински инжењер (22 послодавца), тесар (19 послодаваца), складишни радник (17 послодаваца), армирач (14 послодаваца) и заваривач – варилац (14 послодаваца). Као главне проблеме при запошљавању возача камиона, послодавци су наводили: подносиоца пријава није било или их је било мало (12 послодаваца) и одлазак кадрова у иностранство (13 послодаваца).

Табела 17 Занимања с којима су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања

Р.бр.	Занимање	Број пријављених проблема	Проценат
1	Возач камиона	52	37,1%
2	Помоћни радник у производњи	26	18,6%
3	Продавач-трговац	24	17,1%
4	Столар	23	16,4%
5	Машински инжењер	22	15,7%
6	Тесар	19	13,6%
7	Складишни радник	17	12,1%
8	Армирач	14	10,0%
9	Заваривач - Варилац	14	10,0%
10	Комерцијалист	14	10,0%
11	Машински техничар	14	10,0%

12	Грађевински техничар	13	9,3%
13	Бравар	12	8,6%
14	Зидар	12	8,6%
15	Пекар	12	8,6%
16	Кухар	11	7,9%
17	Возач теретног возила	10	7,1%
18	Фасадер	10	7,1%
19	Инжењер електротехнике	9	6,4%
20	Конобар	9	6,4%

[1] У односу на број послодаваца који су пријавили да су имали проблеме приликом запошљавања (140)

Најчешћи разлози због којих су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања су недовољан број подносилаца пријава (48,6% од укупног броја послодаваца који су пријавили да су имали проблеме приликом запошљавања), одлазак кадрова у иностранство (40,0%), подносиоцима пријава недостајала је потребна квалификација или степен образовања (29,3%), подносиоци пријава нису имали потребне техничке вјештине (24,29%), подносиоци пријава нису имали потребно радно искуство (23,6%) и кандидати нису имали потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање, попут комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом (21,4%). Остали мање заступљени разлози наведени су у табели.

Табела 18 **Можете ли навести разлоге због којих сте имали потешкоћа приликом запошљавања горе наведених занимања?**

Проблеми приликом запошљавања	Број	Проценат[1]
Подносиоца пријава није било или их је било мало	68	48,6%
Одлазак кадрова у иностранство	56	40,0%
Подносиоцима пријава недостајала је потребна квалификација / степен образовања	41	29,3%
Подносиоци пријава нису имали потребне техничке вјештине	34	24,3%
Кандидати немају потребно радно искуство	33	23,6%
Кандидати нису имали потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање (комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом...)	30	21,4%
Подносиоци захтјева очекивали су плате веће него што можемо понудити	21	15,0%
Подносиоци пријава нису прихватили радне услове које тренутно можемо понудити	18	12,9%
Није било траженог кадра на евиденцији	9	6,4%
Удаљена локација/лош јавни превоз	5	3,6%
Остало	2	1,4%

[1]Од укупног броја послодаваца који су пријавили да су имали проблеме приликом запошљавања (140).

Одукупног броја послодаваца који су запошљавали у 2020. години (545), 15,4% (84 послодавца) су користили програме и мјере активне политике запошљавања. Послодавци који су имали нова запошљавања, највише су користили Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години и Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години.

Табела 19 **Преглед врста политика активног запошљавања које су послодавци користили у 2020. години**

	Програм								
Регија	**А**	**Б**	**Ц**	**Д**	**Е**	**Ф**	**Г**	**Х**	**И**
Добој	5	0	0	2	2	0	0	0	0
Бања Лука	12	0	0	6	14	2	5	0	0
Бијељина	3	0	0	2	4	1	0	0	1
Зворник	3	0	0	0	2	0	0	0	0
Источно Сарајево	6	0	0	4	11	0	0	0	0
Приједор	0	0	0	1	2	0	3	2	0
Требиње	4	0	0	0	5	0	1	0	0
Укупно	33	0	0	15	40	3	9	2	1
Проценат[1]	3,4%	0,0%	0,0%	1,5%	4,1%	0,3%	0,9%	0,2%	0,1%
Проценат[2]	6,1%	0,0%	0,0%	2,8%	7,3%	0,6%	1,7%	0,4%	0,2%

[1] од укупног броја послодаваца у узорку (978)
[2] од укупног броја послодаваца који су запошљавали нове раднике (545)

А: Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години
Б: Програм обуке, доквалификације и преквалификације у 2020. години
Ц: Програм подршке партнерству у реализацији активне политике запошљавања и самозапошљавања са локалним заједницама
Д: Програм финансирања запошљавања и самозапошљавања дјеце погинулих бораца, демобилисаних бораца и ратних војних инвалида ВРС у 2020. годину ,,Заједно до посла"
Е: Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години
Ф: Програм подршке запошљавању Рома у Републици Српској у 2020.
Г: Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса
Х: Програм подстицања развоја предузетништва код младих старости до 35 година - ,,стартап (start-up) Српска"
И: Остало

Од укупног броја послодаваца који су вршили запошљавања у 2020. години (545), 84,6% (461 послодавца) нису користили програме и мјере активне политике запошљавања. Један од најчешћих разлога некоришћења мјера активних политика запошљавања је да послодавци нису размишљали о коришћењу мјера активних политика запошљавања (34,9% од укупног броја послодаваца који нису користили програме/мјере), а слиједи да мјере/програми нису били доступни у вријеме када су били потребни радници (32,5%).

Табела 20 Основни разлози некоришћења мјера активних политика запошљавања

Регија	Разлози некоришћења мјера активних политика запошљавања					
	Нисмо имали информације[2]	Нисмо размишљали о коришћењу[3]	Технички разлози[4]	Нису били доступни[5]	Кратко отворени за аплицира-ње[6]	Остало
Добој	2	26	4	29	3	5
Бања Лука	61	67	12	56	10	11
Бијељина	14	28	4	29	2	5
Зворник	4	10	2	10	1	2
Источно Сарајево	4	5	6	12	1	6
Приједор	10	17	1	9	7	0
Требиње	1	8	2	5	0	3
Укупно	96	161	31	150	24	32
Проценат[1]	20,8%	34,9%	6,7%	32,5%	5,2%	6,9%

[1] од укупног броја послодаваца који нису користили програме и мјере активне политике запошљавања (461). Послодавци су могли изабрати један или више разлога, те збир процената не представља 100%.
[2] Нисмо имали информацију о мјерама/ програмима активне политике запошљавања
[3] Нисмо размишљали о коришћењу мјера/ програма активне политике запошљавања
[4] Нисмо успјели да аплицирамо из техничких разлога
[5] Мјере/ програми нису били доступни у вријеме када су нам радници били потребни
[6] Нисмо аплицирали из разлога што су позиви за мјере/ програме били временски прекратко отворени за аплицирање

Укупан број запослених радника у узорку по програмима Завода је 125, а најчешће коришћени програми су Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години (49,5% од укупног броја запослених радника) и Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години (33,1%).

125

Број запослених радника у узорку по програмима Завода

Табела 21 Проценат запослених радника по програмима Завода

Програм	Проценат запослених радника
Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години	33,1%
Програм обуке, доквалификације и преквалификације у 2020. години	0,0%
Програм подршке партнерству у реализацији активне политике запошљавања и самозапошљавања са локалним заједницама	0,0%
Програм финансирања запошљавања и самозапошљавања дјеце погинулих бораца, демобилисаних бораца и ратних војних инвалида ВРС-а у 2020. годину "Заједно до посла"	10,7%
Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години	49,5%
Програм подршке запошљавању Рома у Републици Српској 2020	1,6%
Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса	4,5%
Програм подстицања развоја предузетништва код младих старости до 35 година - „стартап (start-up) Српска	0,7%
Укупно	100,0%

Укупан број запослених радника у узорку по програмима Завода је 125.
Напомена: Послодавци су могли изабрати коришћење више од једног програма, а потом уписати број запослених по тим програмима. У случају када су послодавци одабрали више од једног програма, за потребе израде ове табеле број радника је равномјерно распоређен по програму.

Од укупног броја послодаваца који су вршили запошљавања у 2020. години (545), 10,6% послодаваца је запослило тражиоце посла који долазе директно из опште средње школе, 12,3% је запослило тражиоце посла који долазе из техничке и стручне школе, а 12,1% тражиоце посла који директно долазе са универзитета.

Табела 22 Запошљавање тражиоца посла који долазе директно из образовног система

Да ли је ваше предузеће у посљедњих 12 мјесеци запослила?	Да		Не		Без одговора		Укупно
Тражиоце посла који су дошли директно из образовног система (опште средње школе)	58	10,6%	476	87,3%	11	2,0%	545
Тражиоце посла који су дошли директно из образовног система (техничке и стручне школе)	67	12,3%	453	83,1%	25	4,6%	545
Тражиоце посла који су дошли директно из образовног система (универзитети)?	66	12,1%	455	83,5%	24	4,4%	545

Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла из средњих школа (58), највећи проценат послодаваца сматра да тражиоцима посла из средње школе недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао (41,4%), а потом недостатак радног искуства/животног искуства или зрелости (39,7%).

Табела 23 **Запошљавање тражиоца посла из образовног система - припрема тражиоца посла из опште средње школе**

Регија	Недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао	Недостају потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање [1]	Вјештине писмености / рачунања	Неприлагођени систем образовања	Лош став према раду или недостатак мотивације[2]	Недостатак радног искуства / животног искуства или зрелости [3]	Остало
Добој	2	2	0	1	1	4	1
Бања Лука	15	3	0	0	5	7	1
Бијељина	0	0	0	0	0	1	1
Зворник	3	0	0	2	0	4	0
Источно Сарајево	3	1	0	0	1	4	0
Приједор	1	0	0	0	0	2	0
Требиње	0	1	0	0	0	1	0
Укупно	24	7	0	3	7	23	3
Проценат[4]	41,4%	12,1%	0,0%	5,2%	12,1%	39,7%	5,2%

[1] Комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом...
[2] Нпр. лоша радна етика, тачност, манири
[3] укључујући опште знање
[4] Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла који су дошли директно из образовног система - опште средње школе (58)

Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла из техничких и стручних школа (67), највећи проценат послодаваца сматра да тражиоцима посла из техничкиих и стручних школа недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао (38,8%), а потом недостатак радног искуства/животног искуства или зрелости (35,8%).

Табела 24 **Запошљавање тражиоца посла из образовног система - припрема тражиоца посла из техничке и стручне школе**

Регија	Недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао	Недостају потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање [1]	Вјештине писмености / рачунања	Неприлагођени систем образовања	Лош став према раду или недостатак мотивације[2]	Недостатак радног искуства / животног искуства или зрелости [3]	Остало
Добој	1	1	0	0	1	2	1
Бања Лука	14	3	2	1	4	10	0
Бијељина	4	2	1	1	2	3	0
Зворник	4	0	0	2	1	5	0
Источно Сарајево	1	0	0	0	0	2	0
Приједор	2	2	0	1	2	1	0
Требиње	0	0	0	0	0	1	0
Укупно	26	8	3	5	10	24	1
Проценат[4]	38,8%	11,9%	4,5%	7,5%	14,9%	35,8%	1,5%

[1] Комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом...
[2] Нпр. лоша радна етика, тачност, манири
[3] укључујући опште знање
[4] Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла који су дошли директно из образовног система - техничке и стручне школе (67)

Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла који долазе са универзитета/високошколске установе (66), највећи проценат послодаваца сматра да тражиоцима посла недостаје радног искуства/животног искуства или зрелости (43,9%), а потом слиједи да тражиоцима посла недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао (37,9%).

Табела 25 **Запошљавање тражиоца посла из образовног система - припрема тражиоца посла са универзитета/високошколске установе**

Регија	Недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао	Недостају потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање [1]	Вјештине писмености / рачунања	Неприлагођени систем образовања	Лош став према раду или недостатак мотивације[2]	Недостатак радног искуства / животног искуства или зрелости [3]	Остало
Добој	0	0	0	1	0	3	0
Бања Лука	13	5	0	1	1	13	0
Бијељина	5	1	0	2	1	8	0
Зворник	1	0	0	1	0	2	0
Источно Сарајево	5	1	0	1	1	3	0
Приједор	1	0	1	1	0	0	0
Требиње	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	25	7	1	7	3	29	0
Проценат[4]	37,9%	10,6%	1,5%	10,6%	4,5%	43,9%	0,0%

[1] Комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом...
[2] Нпр. лоша радна етика, тачност, манири
[3] укључујући опште знање
[4] Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла који су дошли директно из образовногсистема - припрема тражиоца посла са универзитета/високошколске установе (66)

НАЧИНИ ТРАЖЕЊА РАДНИКА

Приликом тражења радника, послодавци користе више различитих приступа, при чему се најчешће користе лични контакти и познанства (73,4% послодаваца користи овај приступ), слиједи биро за запошљавање (40,2%), увид у властиту базу биографија кандидата (19,4%), посредством средстава јавног информисања (16,8%), путем интернет странице фирме (13,8%), путем друштвених мрежа (10,4%). Најмање се користи запошљавање посредством приватних агенција за запошљавање (5,4%).

Табела 26 Начини тражења радника

Регија	Посредовањем бироа за запошљавање	Путем личних контаката и познанстава	Посредством средстава јавног информисања	Путем Интернет странице фирме	Посредством приватних агенција за запошљавање	Посредством образовних установа	Путем друштвених мрежа	Увидом у властиту базу биографија кандидата	Остало
Добој	56	98	39	22	1	2	14	24	1
Бања Лука	150	342	82	78	45	16	53	108	8
Бијељина	44	86	17	17	6	5	19	19	3
Зворник	26	41	5	3	1	2	4	7	0
Источно Сарајево	38	54	8	4	1	1	2	8	1
Приједор	45	66	10	10	2	4	9	23	3
Требиње	34	31	3	1	0	0	1	1	1
Укупно	393	718	164	135	56	30	102	190	17
Проценат[1]	40,2%	73,4%	16,8%	13,8%	5,7%	3,1%	10,4%	19,4%	1,7%

[1] Од укупног броја послодаваца у узорку (978)
Напомена: Послодавци су могли бирати више од једног приступа.

ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОСЕБНИХ КАТЕГОРИЈА РАДНИКА

Укупно 719 послодаваца (73,5%) је одговорило на питање о запошљавању неких од сљедећих категорија радника: особе с инвалидитетом, жртве насиља, штићеници домова за незбринуту дјецу, Роми, демобилисани борци, жене, млади без радног искуства, старији од 40 година, неквалификовани радници и мигранти. Велики број послодаваца који је одговорио на ово питање има могућност да запосли млађе без радног искуства (64,8%) и старије од 40 година (56,1%). На ово питање није одговорило 26,5% послодаваца.

Табела 27 Могућности послодаваца да запосле неку од теже запошљивих категорија радника

Регија	Особе с инвалидитетом	Жртве насиља	Штићеници домова за незбринуту дјецу	Роми	Демобилисани борци	Жене	Млади без радног искуства	Старији од 40 година	Неквалификовани радници	Имигранти у складу са законским прописима
Добој	25	16	27	25	55	41	69	60	37	6
Бања Лука	30	52	58	45	89	188	226	173	93	5

Бијељина	13	20	17	16	39	67	67	72	38	5
Зворник	2	3	3	8	17	15	23	21	24	0
Источно Сарајево	6	4	4	4	22	21	30	26	19	2
Приједор	9	1	9	7	27	31	40	37	21	0
Требиње	1	0	0	0	9	8	11	14	2	0
Укупно	86	96	118	105	258	371	466	403	234	18
Проценат[1]	12,0%	13,4%	16,4%	14,6%	35,9%	51,6%	64,8%	56,1%	32,5%	2,5%

[1] Од укупног броја послодаваца који су одговорили на питање о могућности запошљавања тежих категорија (719)

ОТПУШТАЊА РАДНИКА

Број послодаваца који је у 2020. години отпустио раднике износи 353 (36,1% од укупног броја послодаваца у 2020. години). Укупан број отпуштених радника у 2020. години је 1646.

Занимање које је највише било погођено је радник у производњи (15,7% од укупног броја радника), слиједи радник за једноставне послове (7,4%), конобар (5,7%) и продавач (5,0%). Десет занимања (помоћни радник у производњи, радник за једноставне послове, конобар, продавач-трговац, возач аутобуса, возач камиона, возач теретног возила, шивач, машински техничар, руковалац машином за брушење и полирање дрвета) чине 54,5% свих отпуштених занимања.

Истек уговора о раду је био најчешћи специфични разлог отпуштања (25,4%), а слиједи утицај пандемије (21,4%) и смањен обим пословања (19,6%). Жене чине 29,1% отпуштене радне снаге.

Табела 28 Отпуштања радника у 2020. години по занимањима

Р.бр.	Занимање	Укупно	%	Кумула-тивно	Због смањења обима пословања	Техно-лошки вишак	Истек уговора о раду	Због Covid 19 кризе	Остали разлози	Жене
1	Помоћни радник у производњи	258	15,7%	15,7%	16,3%	6,6%	17,1%	25,6%	31,8%	34,5%
2	Радник за једноставне послове	121	7,4%	23,0%	28,1%	3,3%	14,0%	4,1%	47,9%	14,0%
3	Конобар	93	5,7%	28,7%	15,1%	0,0%	53,8%	20,4%	11,8%	26,9%
4	Продавач-трговац	83	5,0%	33,7%	14,5%	3,6%	31,3%	25,3%	26,5%	61,4%
5	Возач аутобуса	71	4,3%	38,0%	16,9%	0,0%	1,4%	93,0%	2,8%	0,0%
6	Возач камиона	67	4,1%	42,1%	6,0%	1,5%	26,9%	20,9%	43,3%	0,0%
7	Возач теретног возила	56	3,4%	45,5%	5,4%	3,6%	23,2%	0,0%	67,9%	0,0%
8	Шивач	54	3,3%	48,8%	68,5%	0,0%	14,8%	68,5%	16,7%	87,0%
9	Машински техничар	49	3,0%	51,8%	2,0%	0,0%	85,7%	2,0%	10,2%	16,3%
10	Руковалац машином за брушење и полирање дрвета	45	2,7%	54,5%	0,0%	0,0%	13,3%	0,0%	86,7%	33,3%
11	Административни радник	39	2,4%	56,9%	12,8%	46,2%	10,3%	7,7%	20,5%	59,0%
12	Кувар	39	2,4%	59,2%	7,7%	0,0%	61,5%	20,5%	10,3%	71,8%
13	Бравар	37	2,2%	61,5%	56,8%	0,0%	16,2%	2,7%	18,9%	0,0%
14	Комерцијалиста	34	2,1%	63,5%	8,8%	11,8%	23,5%	11,8%	44,1%	11,8%
15	Заваривач - Варилац	21	1,3%	64,8%	90,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	0,0%
16	Складишни радник	21	1,3%	66,1%	23,8%	0,0%	23,8%	4,8%	47,6%	4,8%
17	Тесар	18	1,1%	67,2%	27,8%	0,0%	22,2%	0,0%	38,9%	0,0%
18	Кројач	17	1,0%	68,2%	29,4%	0,0%	11,8%	64,7%	23,5%	82,4%
19	Економиста	16	1,0%	69,2%	0,0%	31,3%	18,8%	6,3%	37,5%	37,5%
20	Трговачки путник	16	1,0%	70,2%	18,8%	0,0%	37,5%	62,5%	0,0%	68,8%
21	Електротехничар	15	0,9%	71,1%	0,0%	0,0%	73,3%	0,0%	13,3%	0,0%
22	Зидар	14	0,9%	71,9%	28,6%	0,0%	35,7%	0,0%	28,6%	0,0%
23	Достављач	13	0,8%	72,7%	0,0%	7,7%	15,4%	38,5%	23,1%	0,0%

24	Столар	13	0,8%	73,5%	15,4%	38,5%	46,2%	0,0%	0,0%	23,1%
25	Возач путничког аутомобила	12	0,7%	74,2%	8,3%	8,3%	25,0%	16,7%	16,7%	0,0%
26	Механичар електроничар	12	0,7%	75,0%	8,3%	0,0%	8,3%	0,0%	83,3%	0,0%
27	Грађевински инжењер	11	0,7%	75,6%	54,5%	27,3%	0,0%	0,0%	18,2%	18,2%
28	Економски техничар	11	0,7%	76,3%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	90,9%	45,5%
29	Монтер столарије	11	0,7%	77,0%	0,0%	0,0%	9,1%	0,0%	90,9%	0,0%
30	Аутомеханичар	10	0,6%	77,6%	10,0%	0,0%	10,0%	0,0%	80,0%	0,0%
31	Собарица	10	0,6%	78,2%	0,0%	0,0%	80,0%	10,0%	10,0%	90,0%
32	Армирач	9	0,5%	78,7%	11,1%	0,0%	44,4%	0,0%	44,4%	0,0%
33	Електричар одржавања	9	0,5%	79,3%	0,0%	0,0%	66,7%	11,1%	22,2%	0,0%
34	Рецепционар	9	0,5%	79,8%	0,0%	0,0%	55,6%	22,2%	11,1%	55,6%
35	Тапетар	9	0,5%	80,4%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	33,3%
36	Грађевински техничар	8	0,5%	80,9%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
37	Правник	7	0,4%	81,3%	28,6%	0,0%	57,1%	0,0%	14,3%	42,9%
38	Програмер	7	0,4%	81,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	14,3%
39	Руковалац алатном машином	7	0,4%	82,1%	0,0%	85,7%	0,0%	0,0%	14,3%	71,4%
40	Администратор	6	0,4%	82,5%	83,3%	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	83,3%
41	Благајник	6	0,4%	82,9%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	66,7%
42	Машински инжењер	6	0,4%	83,2%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	83,3%	33,3%
43	Прерађивач хране	6	0,4%	83,6%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	0,0%	66,7%
44	Радник у одржавању	6	0,4%	84,0%	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	16,7%	16,7%
45	Туристички водич	6	0,4%	84,3%	50,0%	0,0%	0,0%	83,3%	16,7%	100,0%
46	Аутоелектричар	5	0,3%	84,6%	0,0%	0,0%	40,0%	20,0%	40,0%	0,0%
47	Електромонтер	5	0,3%	84,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
48	Информатичар	5	0,3%	85,2%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	40,0%	0,0%
49	Пекар	5	0,3%	85,5%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	40,0%	40,0%
50	Чистачица просторија	5	0,3%	85,8%	0,0%	0,0%	0,0%	20,0%	0,0%	80,0%
51	Архитекта	4	0,2%	86,1%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%	25,0%
52	Електроинсталатер	4	0,2%	86,3%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	25,0%	0,0%

53	Металобрусач	4	0,2%	86,6%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%	0,0%
54	Руковалац грађевинским машинама	4	0,2%	86,8%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%
55	Грађевинар за одржавање зграда	3	0,2%	87,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
56	Графички дизајнер	3	0,2%	87,2%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	33,3%
57	Инжењер пољопривреде - агроном	3	0,2%	87,4%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%
58	Рачуновођа	3	0,2%	87,5%	66,7%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	66,7%
59	Телефониста - ,,call□ центар оператер	3	0,2%	87,7%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%
60	Цестарски радник	3	0,2%	87,9%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
61	Шумски сјекач	3	0,2%	88,1%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
62	Агент за некретнине	2	0,1%	88,2%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%
63	Дрворезбар	2	0,1%	88,3%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
64	Инжењер друмског саобраћаја	2	0,1%	88,5%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%
65	Инжењер металургије	2	0,1%	88,6%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
66	Керамичар	2	0,1%	88,7%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
67	Медицинска сестра-техничар	2	0,1%	88,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	50,0%
68	Механичар	2	0,1%	88,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
69	Монтер намјештаја	2	0,1%	89,1%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
70	Пилар дрва за огрјев	2	0,1%	89,2%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
71	Пољопривредни радник	2	0,1%	89,3%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
72	Пољопривредни техничар	2	0,1%	89,4%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
73	Помоћни кувар	2	0,1%	89,6%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
74	Пословођа	2	0,1%	89,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
75	Сервисер електричних апарата и опреме	2	0,1%	89,8%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
76	Аутолакирер	1	0,1%	89,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
77	Бармен	1	0,1%	89,9%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
78	Ветеринар	1	0,1%	90,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
79	Виноградар	1	0,1%	90,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
80	Водоинсталатер	1	0,1%	90,1%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
81	Вулканизер	1	0,1%	90,2%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

82	Доктор медицине	1	0,1%	90,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
83	Електроинжењер за аутоматику	1	0,1%	90,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
84	Инжењер електротехнике	1	0,1%	90,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
85	Инжењер хемијске технологије	1	0,1%	90,4%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
86	Књиговођа	1	0,1%	90,5%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%
87	Контролор за квалитет пословања	1	0,1%	90,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
88	Менаџер за маркетинг	1	0,1%	90,6%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
89	Металоглодач	1	0,1%	90,6%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
90	Металотокар	1	0,1%	90,7%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
91	Монтер електронске опреме	1	0,1%	90,8%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
92	Наставник предшколског одгоја	1	0,1%	90,8%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
93	Пакирер	1	0,1%	90,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
94	Психолог	1	0,1%	90,9%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
95	Рударски инжењер	1	0,1%	91,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
96	Секретарица	1	0,1%	91,1%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
97	Техничар за дрво	1	0,1%	91,1%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
98	Фактуриста	1	0,1%	91,2%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
99	Друго (молимо наведите):	145	8,8%	100,0%	26,9%	5,5%	20,0%	26,9%	29,7%	40,7%
		1646	100,0%	-	19,6%	5,0%	25,4%	21,4%	30,9%	29,1%

Напомена: У појединим ситуацијама, послодавци су наводили број отпуштених радника по више разлога (нпр. због смањења обима пословања и због ,,COVID-19" кризе), те због тога збир може да буде и већи од 100%

На питање да ли послодавци тренутно имају недостатак радника одређеног профила занимања, највећи број послодаваца (77,1%) је одговорио да нема, док је 22,6% одговорило да има. Три послодавца (0,3%) нису одговорила на ово питање. Један од најзначајнијих разлога недостатка радника одређених профила је непосједовање потребних квалификација радника (72% послодаваца је на ово питање одговорило са значајно, у већој мјери или у највећој мјери), потом слиједи недостатак одговарајућег радног искуства (67%) и недостатак стручних знања за конкретно радно мјесто (60%).

Табела 29 Најзначајнији разлози недостатка одређених профила запосленика

Регија	Недостатак подстицајних средстава за обуку	Пореска политика (висока издвајања за порезе, доприносе)	Недовољно обавјештавање о понуди радне снаге	Недостатак одговарајућег радног искуства	Недостатак потребних квалификација	Опште карактеристике (доб, општа култура понашања, интереси)	Неспремност да се прихвати понуђено радно вријеме	Неспремност да се прихвати понуђена висина плате	Удаљеност радног мјеста од мјеста боравишта (мобилност радне снаге)	Недостатак информатичког образовања	Непознавање страних језика	Стручна знања за конкретно радно мјесто
Добој	1,9	2,3	2,2	3,3	3,4	1,9	1,5	1,7	1,6	1,5	1,5	2,1
Бања Лука	2,2	2,5	2,0	3,2	3,6	2,5	2,2	1,8	1,8	1,8	1,8	3,4
Бијељина	1,6	2,1	1,9	3,3	3,2	1,5	1,6	1,4	1,7	1,5	1,5	3,1
Зворник	1,5	1,9	1,7	2,9	2,9	1,1	1,5	1,1	1,4	1,4	1,4	2,4
Источно Сарајево	2,1	2,4	2,1	3,1	3,6	2,0	1,8	1,4	1,6	1,7	1,7	3,0
Приједор	1,7	1,9	1,9	2,9	3,7	2,0	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	3,4
Требиње	2,9	1,8	1,2	3,8	3,7	1,0	1,3	1,0	1,0	1,0	1,0	3,4
Укупно	1,9	2,2	2,0	3,2	3,4	1,9	1,8	1,5	1,6	1,6	1,6	3,0
Проценат послодаваца који наведени разлог сматрају значајним[1]	22%	33%	24%	67%	72%	19%	16%	10%	13%	12%	9%	60%

[1] Проценат послодаваца који су на наведени разлог одговорили са значајно, у већој мјери и у највећој мјери

Графикон 3 Процјена разлога због чега тренутно послодавци имају недостатак радника одређеног профила занимања?

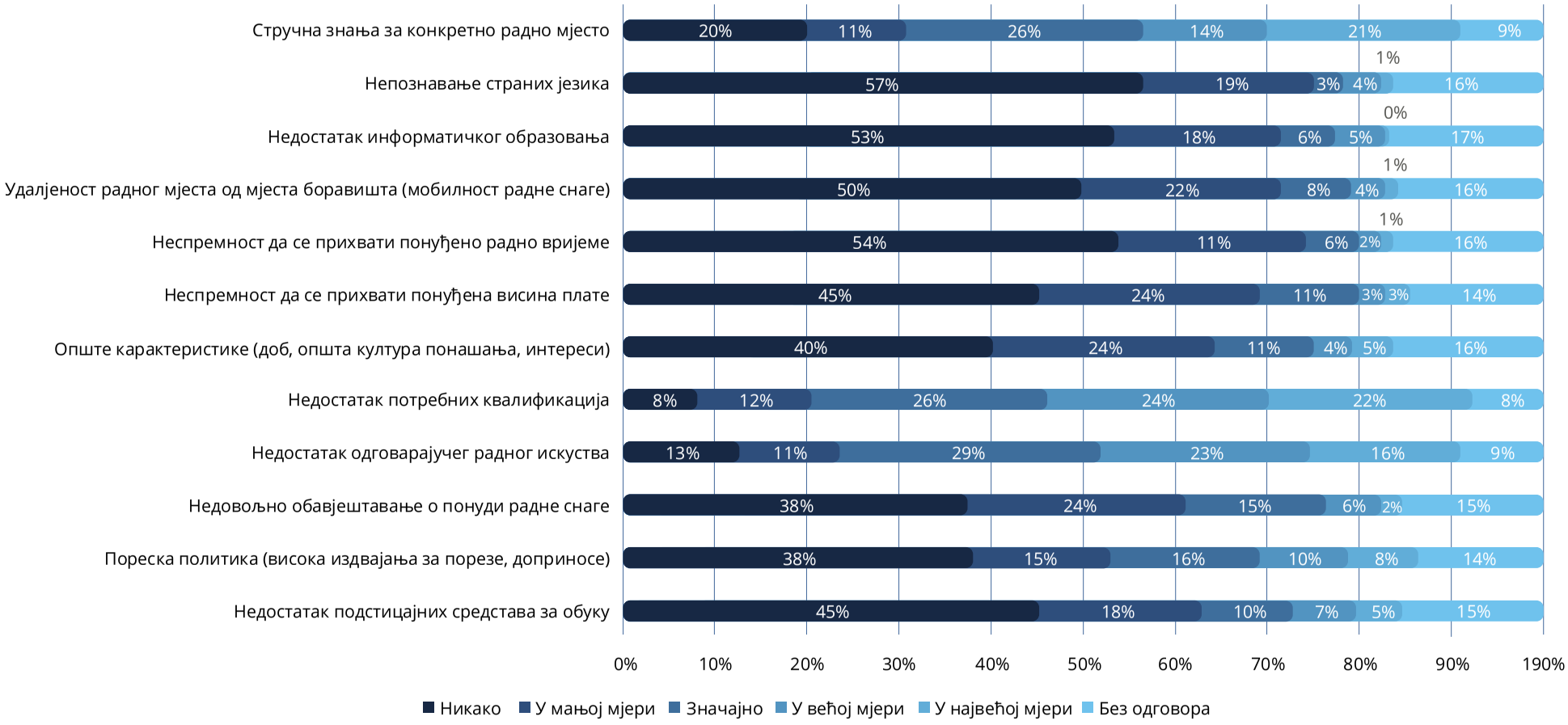

ОЧЕКИВАЊА У 2021. ГОДИНИ

У овом дијелу извјештаја презентовани су планови послодаваца за запошљавање нових радника у 2021. години, планови увођења нових технологија и очекивања по питању отпуштања радника у 2021. години

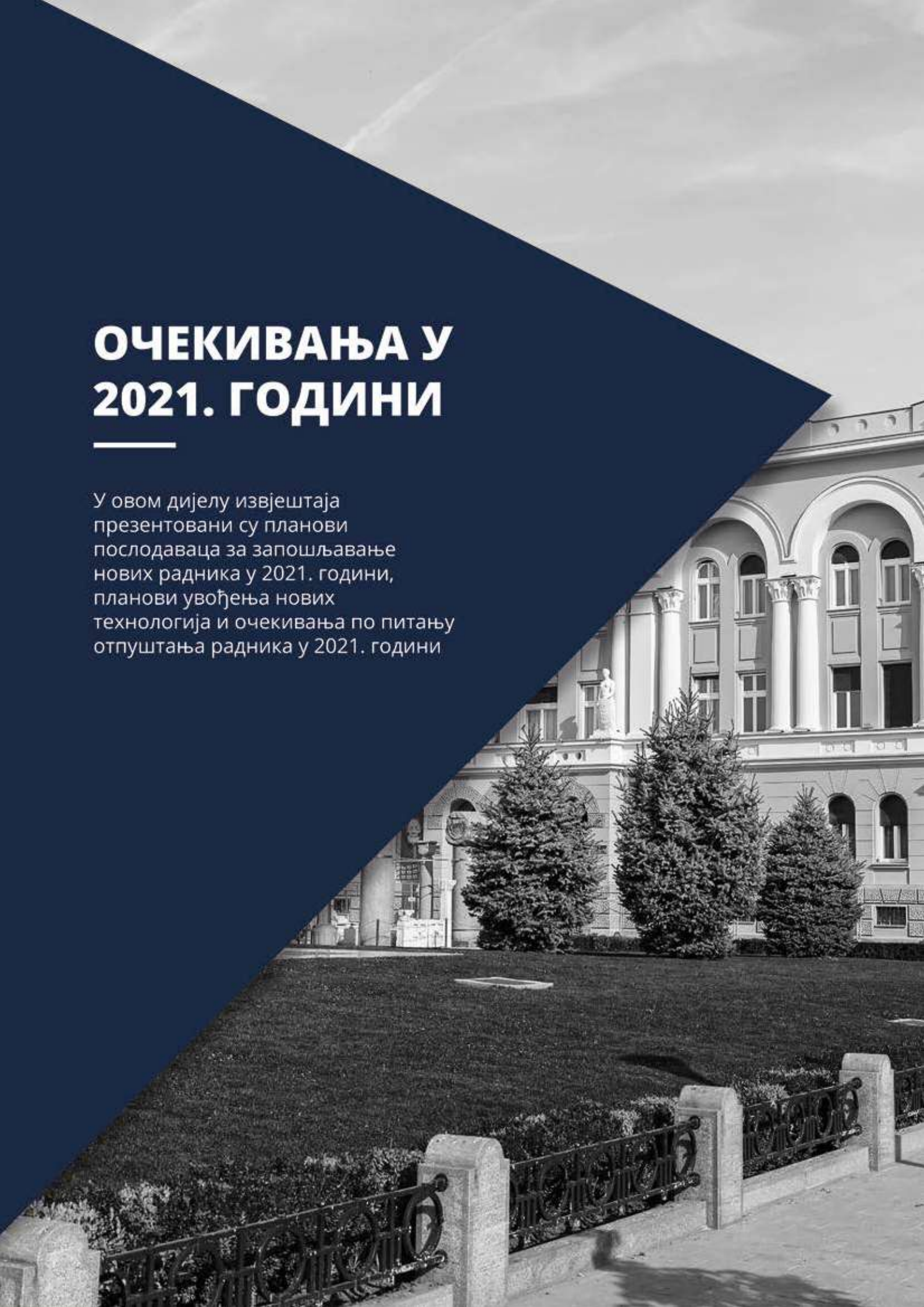

2021. ГОДИНА (пројекције)

ПЛАНИРАНА ЗАПОШЉАВАЊА

НАЈВИШЕ НОВИХ ЗАПОШЉАВАЊА СЕ ОЧЕКУЈЕ У БИЈЕЉИНИ И ЗВОРНИКУ

ДОДАТНА ОБУКА УПОСЛЕНИКА

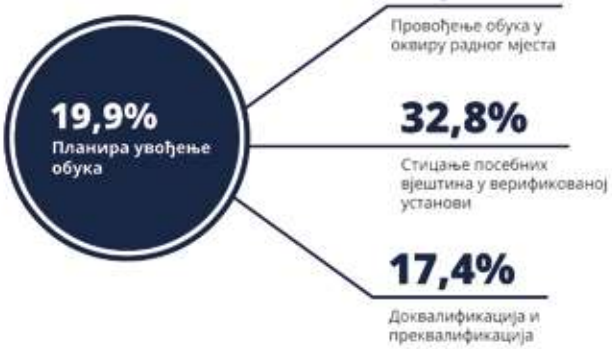

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ЗА УЧЕНИКЕ И СТУДЕНТЕ

29,4%

Послодаваца спремно да понуди практичну наставу

17%

Може понудити накнаду студентима

42%

Могућност да обезбједе накнаду до 100 КМ

2021. ГОДИНА (пројекције)

ОБУКА ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ

13,7%
Послодаваца спремно понудити обуку незапосленима за сљедеће послове

- **4,7%** Продавач - Трговац
- **4,5%** Бравар
- **4%** Економиста
- **3,4%** Кухар
- **3,2%** Конобар
- **3,2%** Електротехничар

ВИШАК ЗАПОСЛЕНИХ

Очекивани вишак запослених по регијама

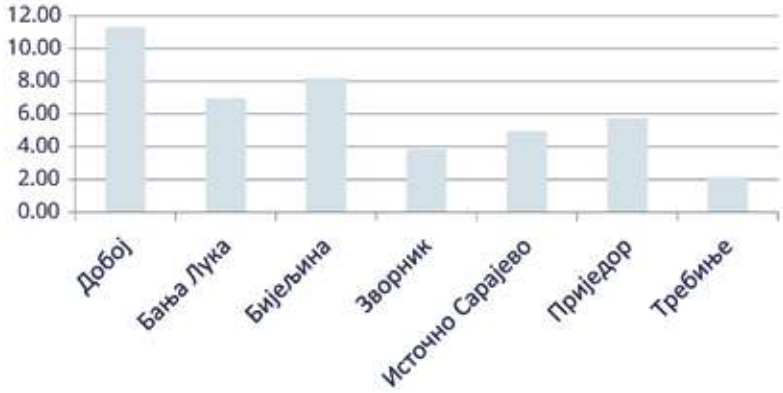

7%
послодаваца очекује вишак запослености у 2021. години

РАЗЛОЗИ ВИШКА ЗАПОСЛЕНОСТИ

Од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених (68)

НАЈВИШЕ ПОГОЂЕНА ЗАНИМАЊА

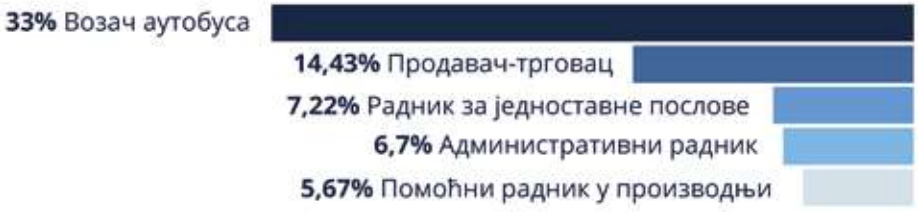

ОЧЕКИВАЊА У 2021. ГОДИНИ

ПЛАНИРАНА ЗАПОШЉАВАЊА У 2021. ГОДИНИ

Од укупног броја послодаваца који су учествовали у истраживању (978), 478 планира запошљавати нове раднике у 2021. години (48,9%).

Табела 30 Да ли у 2021. години планирате запошљавати нове раднике?

	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	64	48	3	115
Бања Лука	210	249	15	474
Бијељина	71	50	1	122
Зворник	31	18	3	52
Источно Сарајево	42	39	0	81
Приједор	37	48	2	87
Требиње	23	24	0	47
Укупно	478	476	24	978
Проценат	48,9%	48,7%	2,5%	100,0%

Један од главних разлога запошљавања радника у 2021. години је планирање повећања обима пословања (74,2% послодавца који су планирали запошљавати у 2021. години), а слиједи замјена радника који су напустили предузеће због других разлога (22,0%).

Табела 31 Разлози запошљавања нових радника у 2021. години

Регија	Повећање обима пословања	Промјене у систему пословања	Замјена за раднике који су напустили предузеће због пензионисања или смрти	Замјена за раднике који су напустили предузеће због здравствених разлога	Замјена за раднике који су напустили предузеће због других разлога	Коришћење мјера/ програма активне политике запошљавања ЗЗРС
Добој	46	4	9	0	18	4
Бања Лука	146	29	12	8	52	20
Бијељина	54	12	5	2	14	14
Зворник	21	5	7	2	7	8
Источно Сарајево	37	2	3	0	6	7
Приједор	26	4	5	1	6	5
Требиње	16	3	1	0	2	6
Укупно	346	59	42	13	105	64
Проценат[1]	72,4%	12,3%	8,8%	2,7%	22,0%	13,4%

[1] Од укупног броја послодаваца који су планирали запошљавати у 2021. години (478)

Број послодаваца у узорку који су исказали потребу за новим запошљавањима у 2021. години износи 478, при чему се број потребних радника процјењује на 1.345 (новозапослени) и 700 (упражњена радна мјеста).

Табела 32 **Број послодаваца са исказаним потребама за запошљавањем нових радника у 2021. години**

Регија	Послодаваца са исказаним потребама	Број потребних радника	
		Новозапослени	Упражњена радна мјеста
Добој	64	173	114
Бања Лука	210	551	226
Бијељина	71	191	127
Зворник	31	121	120
Источно Сарајево	42	115	31
Приједор	37	150	48
Требиње	23	44	34
Укупно	478	1.345	700

Посматрано по дјелатностима (КД 2010 класификација), највећи проценат исказаних потреба за новим радницима налази се у дјелатности Ц - прерађивачка индустрија (39,0% укупно исказаних потреба у 2021. години), а потом слиједи Г - трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала (21,7%).

Табела 33 **Број исказаних потреба у 2021. години према радницима према дјелатностима (број радника)**

	Добој	Бања Лука	Бијељина	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно	Проценат
Б	8	6	0	43	2	10	7	76	3,7%
Ц	92	268	103	151	68	108	17	807	39,0%
Д	0	0	0	0	0	0	10	10	0,5%
Е	4	0	6	5	10	6	0	31	1,5%
Ф	62	85	33	14	18	36	21	269	13,0%
Г	54	143	152	19	30	31	20	449	21,7%
Х	36	95	15	0	9	16	1	172	8,3%
И	4	15	2	0	0	3	0	24	1,2%
Ј	16	65	2	1	2	0	0	86	4,2%
К	0	2	0	0	0	0	0	2	0,1%
Л	2	2	2	0	0	0	0	6	0,3%
М	12	56	7	7	3	6	2	93	4,5%
Н	0	30	1	0	5	0	0	36	1,7%
Q	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
Р	2	2	0	0	0	0	0	4	0,2%
С	0	2	0	0	0	0	0	2	0,1%

Б: Вађење руда и камена
Ц: Прерађивачка индустрија
Д: Производња и снабдијевање електричном енергијом, плином, паром и климатизација
Е: Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, господарење отпадом те дјелатности санације природне средине
Ф: Грађевинарство
Г: Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала
Х: Превоз и складиштење
И: Дјелатности пружања смјештаја те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)
Ј: Информације и комуникације
К: Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања 6
Л: Пословање некретнинама
М: Стручне, научне и техничке дјелатности
Н: Административне и помоћне услужне дјелатности
Q: Дјелатности здравствене и социјалне заштите
Р: Умјетност, забава и рекреација
С: Остале услужне дјелатности

Сљедећих 17 занимања представљају 51,1% укупних планова запошљавања радника у 2021. години: продавач-трговац, помоћни радник у производњи, радник за једноставне послове, шивач, зидар, столар, возач камиона, возач теретног возила, бравар, тесар, возач путничког аутомобила, комерцијалиста, заваривач – варилац, конобар, кројач, економиста и машински инжењер.

Табела 34 **Планови запошљавања у 2021. години по занимањима**

Р.бр.	Занимање	Новоотворена радна мјеста	Упражњена радна мјеста	Укупно	Проценат	Кумулативно
1	Продавач-трговац	75	53	128	6,3%	6,3%
2	Помоћни радник у производњи	85	18	103	5,0%	11,3%
3	Радник за једноставне послове	67	26	93	4,5%	15,8%
4	Шивач	63	25	88	4,3%	20,1%
5	Зидар	51	32	83	4,1%	24,2%
6	Столар	58	11	69	3,4%	27,6%
7	Возач камиона	37	22	59	2,9%	30,5%
8	Возач теретног возила	38	20	58	2,8%	33,3%
9	Бравар	39	18	57	2,8%	36,1%
10	Тесар	35	11	46	2,2%	38,3%
11	Возач путничког аутомобила	37	3	40	2,0%	40,3%
12	Комерцијалиста	31	9	40	2,0%	42,2%
13	Заваривач - Варилац	23	16	39	1,9%	44,2%
14	Конобар	19	18	37	1,8%	46,0%
15	Кројач	23	13	36	1,8%	47,7%
16	Економиста	20	15	35	1,7%	49,4%
17	Машински инжењер	20	15	35	1,7%	51,1%

18	Руковалац машином за брушење и полирање дрвета	35	0	35	1,7%	52,9%
19	Инжењер електротехнике	11	22	33	1,6%	54,5%
20	Армирач	18	14	32	1,6%	56,0%
21	Кухар	13	13	26	1,3%	57,3%
22	Машински техничар	20	6	26	1,3%	58,6%
23	Телефонист - ,,call□ центар оператер	15	10	25	1,2%	59,8%
24	Административни радник	19	5	24	1,2%	61,0%
25	Електротехничар	19	4	23	1,1%	62,1%
26	Фармацеутски техничар	16	6	22	1,1%	63,2%
27	Грађевинар за одржавање зграда	14	7	21	1,0%	64,2%
28	Електричар одржавања	13	7	20	1,0%	65,2%
29	Магистар фармације	15	5	20	1,0%	66,2%
30	Аутомеханичар	8	8	16	0,8%	66,9%
31	Возач аутобуса	4	11	15	0,7%	67,7%
32	Економски техничар	10	5	15	0,7%	68,4%
33	Монтер столарије	15	0	15	0,7%	69,1%
34	Тапетар	15	0	15	0,7%	69,9%
35	Рачуновођа	6	8	14	0,7%	70,6%
36	Складишни радник	9	5	14	0,7%	71,2%
37	Грађевински техничар	3	8	11	0,5%	71,8%
38	Достављач	3	8	11	0,5%	72,3%
39	Електроинсталатер	10	1	11	0,5%	72,9%
40	Грађевински инжењер	6	4	10	0,5%	73,3%
41	Механичар електроничар - мехатроничар - ЦНЦ оператер	5	5	10	0,5%	73,8%
42	Руковалац грађевинским машинама	6	4	10	0,5%	74,3%
43	Текстилни техничар	10	0	10	0,5%	74,8%
44	Монтер металних конструкција	7	2	9	0,4%	75,3%
45	Трговачки путник	4	4	8	0,4%	75,6%
46	Књиговођа	3	4	7	0,3%	76,0%
47	Механичар алатних машина	2	5	7	0,3%	76,3%
48	Програмер	4	3	7	0,3%	76,7%
49	Туристички водич	2	5	7	0,3%	77,0%
50	Електромонтер	3	3	6	0,3%	77,3%
51	Молер	6	0	6	0,3%	77,6%
52	Састављач производа од различитих материјала	3	3	6	0,3%	77,9%
53	Архитект	5	0	5	0,2%	78,1%
54	Ветеринар	3	2	5	0,2%	78,4%
55	Дрвомоделар	5	0	5	0,2%	78,6%
56	Металоглодач	3	2	5	0,2%	78,9%
57	Правник	4	1	5	0,2%	79,1%
58	Фасадер	0	5	5	0,2%	79,4%
59	Виноградар	4	0	4	0,2%	79,6%
60	Водоинсталатер	3	1	4	0,2%	79,8%
61	Дрводјеља	4	0	4	0,2%	80,0%

62	Инжињер геодезије	4	0	4	0,2%	80,1%
63	Инсталатер гријања и климатизације	2	2	4	0,2%	80,3%
64	Лимар	2	2	4	0,2%	80,5%
65	Менаџер за маркетинг	2	2	4	0,2%	80,7%
66	Металотокар	2	2	4	0,2%	80,9%
67	Руковалац машинама за израду пластичних производа	2	2	4	0,2%	81,1%
68	Цестарски радник	4	0	4	0,2%	81,3%
69	Шумски сјекач	1	3	4	0,2%	81,5%
70	Графички дизајнер	2	1	3	0,1%	81,7%
71	Инжењер електроенергетике	3	0	3	0,1%	81,8%
72	Инжењер пољопривреде - агроном	1	2	3	0,1%	82,0%
73	Инжењер хемијске технологије	2	1	3	0,1%	82,1%
74	Информатичар	3	0	3	0,1%	82,2%
75	Монтер електронске опреме	1	2	3	0,1%	82,4%
76	Радник у одржавању	3	0	3	0,1%	82,5%
77	Чистачица просторија	2	1	3	0,1%	82,7%
78	Администратор	1	1	2	0,1%	82,8%
79	Аутоелектричар	1	1	2	0,1%	82,9%
80	Аутолимар	2	0	2	0,1%	83,0%
81	Возач тешког трактора	2	0	2	0,1%	83,1%
82	Електроинжињер за аутоматику	2	0	2	0,1%	83,2%
83	Инжењер друмског саобраћаја	2	0	2	0,1%	83,3%
84	Инжењер металургије	1	1	2	0,1%	83,4%
85	Инжењер шумарства	0	2	2	0,1%	83,5%
86	Менаџер квалитета	1	1	2	0,1%	83,6%
87	Месар	2	0	2	0,1%	83,7%
88	Механичар	2	0	2	0,1%	83,8%
89	Монтер намјештаја	1	1	2	0,1%	83,9%
90	Наставник предшколског одгоја	2	0	2	0,1%	84,0%
91	Пекар	1	1	2	0,1%	84,1%
92	Пољопривредни техничар	1	1	2	0,1%	84,2%
93	Рачунарски техничар	2	0	2	0,1%	84,3%
94	Фактуриста	1	1	2	0,1%	84,4%
95	Шумски тракторист	2	0	2	0,1%	84,4%
96	Асфалтер	1	0	1	0,0%	84,5%
97	Бармен	1	0	1	0,0%	84,5%
98	Водитељ пословнице	1	0	1	0,0%	84,6%
99	Вулканизер	1	0	1	0,0%	84,6%
100	Геодетски техничар	1	0	1	0,0%	84,7%
101	Керамичар	0	1	1	0,0%	84,7%
102	Контролор за квалитет пословања	1	0	1	0,0%	84,8%
103	Пакирер	0	1	1	0,0%	84,8%
104	Пилар дрва за огрјев	1	0	1	0,0%	84,9%
105	Пољопривредни радник	0	1	1	0,0%	84,9%
106	Рецепционар	0	1	1	0,0%	85,0%

107	Рударски инжењер	0	1	1	0,0%	85,0%
108	Собарица	1	0	1	0,0%	85,1%
109	Друго (молимо наведите):	171	134	305	14,9%	100,0%
	УКУПНО	1345	700	2045	100,0%	

На питање да ли у 2021. години послодавци планирају увести нове технологије у процесу рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем радника, 195 послодаваца је одговорило потврдно (19,9%). Четири послодавца нису одговорила на ово питање (0,4%).

Табела 35 **Да ли у 2021. години планирате увести нове технологије у процесу рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем радника?**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	22	93	0	115
Бања Лука	90	383	1	474
Бијељина	26	94	2	122
Зворник	14	38	0	52
Источно Сарајево	24	57	0	81
Приједор	7	80	0	87
Требиње	12	34	1	47
Укупно	195	779	4	978
Проценат	19,9%	79,7%	0,4%	100,0%

Од укупног броја послодаваца који планира увести нове технологије у процесу рада (195), највећи проценат послодаваца планира провести обуке за одређене послове која би се провела у оквиру радног мјеста (87,2%), потом слиједи стицање посебних вјештина у верификованој установи, као што су познавање рада на рачунару, страни језик, управљање пројектима (32,8%) и доквалификација и преквалификација у оквиру верификоване институције/установе (17,4%).

Табела 36 **Потребне врсте обука у 2021. години**

Регија	Стицање посебних вјештина у верификованој установи (познавање рада на рачунару, страни језик, управљање пројектима)	Обука за одређене послове која би се провела у оквиру радног мјеста	Доквалификација и преквалификација у оквиру верификоване институције/установе
Добој	4	20	3
Бања Лука	30	76	13
Бијељина	7	22	5
Зворник	5	13	3
Источно Сарајево	11	22	4
Приједор	3	6	4
Требиње	4	11	2

Укупно	**64**	**170**	**34**
Проценат[1]	**32,8%**	**87,2%**	**17,4%**

[1] Од укупног броја послодаваца који планира увести нове технологије у процесу рада (195)

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ЗА УЧЕНИКЕ И СТУДЕНТЕ

Укупан број послодаваца који је спреман да понуди практичну наставу за ученике и студенте износи 288, што је 29,4% од укупног броја послодаваца у узорку. Девет послодаваца (0,9%) није одговорило на ово питање.

Табела 37 **Број послодаваца који су спремни понудити практичну наставу за ученике и студенте**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	**34**	**81**	**0**	**115**
Бања Лука	**123**	**346**	**5**	**474**
Бијељина	**43**	**75**	**4**	**122**
Зворник	**19**	**33**	**0**	**52**
Источно Сарајево	**29**	**52**	**0**	**81**
Приједор	**24**	**63**	**0**	**87**
Требиње	**16**	**31**	**0**	**47**
Укупно	**288**	**681**	**9**	**978**
Проценат	**29,4%**	**69,6%**	**0,9%**	**100,0%**

На питање да ли послодавци могу обезбиједити накнаду за ученике/студенте на пракси, 166 послодаваца је одговорило потврдно, што је 17% од укупног броја послодаваца. Одговор на ово питање нису понудили 20 послодаваца (2,0%).

Табела 38 **Да ли сте у могућности да обезбиједите накнаду за ученике/студенте на пракси?**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	**21**	**92**	**2**	**115**
Бања Лука	**73**	**395**	**6**	**474**
Бијељина	**18**	**99**	**5**	**122**
Зворник	**10**	**42**	**0**	**52**
Источно Сарајево	**15**	**61**	**5**	**81**
Приједор	**17**	**70**	**0**	**87**
Требиње	**12**	**33**	**2**	**47**
Укупно	**166**	**792**	**20**	**978**
Проценат	**17,0%**	**81,0%**	**2,0%**	**100,0%**

Од укупног броја послодаваца који су у могућности да обезбиједе накнаду за ученике/студенте на пракси, 42,8% је у могућности да обезбиједи накнаду до 100 КМ, 28,3% накнаду између 101 и 200 КМ, 17,5% између 201 и 300 КМ, док је 9% послодаваца у могућности да издвоји и више од 300 КМ. На ово питање четири послодавца нису одговорила (2,4%).

Табела 39 **Висина накнаде коју су послодавци спремни понудити студентима и ученицима на практичној настави**

Регија	до 100 КМ	између 101 и 200 КМ	између 201 и 300 КМ	више од 300 КМ	Без одговора
Добој	10	6	3	1	1
Бања Лука	37	18	12	6	0
Бијељина	8	4	3	0	3
Зворник	2	2	5	1	0
Источно Сарајево	8	6	1	0	0
Приједор	4	10	3	0	0
Требиње	2	1	2	7	0
Укупно	71	47	29	15	4
Проценат	42,8%	28,3%	17,5%	9,0%	2,4%

ОБУКЕ, СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ ОСОБЕ

Број послодаваца који су спремни пружити обуку за незапослене износи 134, што је 13,7% од укупног броја послодаваца који су учествовали у истраживању. Број послодаваца који нису дали одговор на ово питање износи 21 (2,1%).

Табела 40 **Број послодаваца који су спремни пружити обуку за незапослене**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	22	92	1	115
Бања Лука	37	422	15	474
Бијељина	25	93	4	122
Зворник	12	40	0	52
Источно Сарајево	17	64	0	81
Приједор	14	73	0	87
Требиње	7	39	1	47
Укупно	134	823	21	978
Проценат	13,7%	84,2%	2,1%	100,0%

Најчешћа занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку обухватају: продавач-трговац, бравар, економиста, кувар, електротехничар, конобар, аутомеханичар, машински техничар, заваривач – варилац, грађевински инжењер, зидар, архитект, инжењер електротехнике, столар, тесар, грађевински техничар, економски техничар, кројач, машински инжењер и армирач.

Табела 41 Занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку

Р.бр.	Занимање	Фреквенција	Проценат	Кумулативно
1	Продавач-трговац	25	4,7%	4,7%
2	Бравар	24	4,5%	9,2%
3	Економиста	21	4,0%	13,2%
4	Кухар	18	3,4%	16,6%
5	Електротехничар	17	3,2%	19,8%
6	Конобар	17	3,2%	23,0%
7	Аутомеханичар	16	3,0%	26,0%
8	Машински техничар	16	3,0%	29,1%
9	Заваривач - варилац	14	2,6%	31,7%
10	Грађевински инжењер	13	2,5%	34,2%
11	Зидар	11	2,1%	36,2%
12	Архитект	10	1,9%	38,1%
13	Инжењер електротехнике	10	1,9%	40,0%
14	Столар	10	1,9%	41,9%
15	Тесар	10	1,9%	43,8%
16	Грађевински техничар	9	1,7%	45,5%
17	Економски техничар	9	1,7%	47,2%
18	Кројач	8	1,5%	48,7%
19	Машински инжењер	8	1,5%	50,2%
20	Армирач	7	1,3%	51,5%
21	Аутоелектричар	6	1,1%	52,6%
22	Ветеринар	6	1,1%	53,8%
23	Возач теретног возила	6	1,1%	54,9%
24	Механичар електроничар - мехатроничар - ЦНЦ оператер	6	1,1%	56,0%
25	Електричар одржавања	5	0,9%	57,0%
26	Електроинсталатер	5	0,9%	57,9%
27	Инжењер друмског саобраћаја	5	0,9%	58,9%
28	Инсталатер гријања и климатизације	5	0,9%	59,8%
29	Информатичар	5	0,9%	60,8%
30	Комерцијалист	5	0,9%	61,7%
31	Металоглодач	5	0,9%	62,6%
32	Новинар	5	0,9%	63,6%
33	Пољопривредни техничар	5	0,9%	64,5%
34	Рачуновођа	5	0,9%	65,5%
35	Руковалац грађевинским машинама	5	0,9%	66,4%
36	Фармацеутски техничар	5	0,9%	67,4%
37	Аутолимар	4	0,8%	68,1%
38	Водоинсталатер	4	0,8%	68,9%
39	Возач камиона	4	0,8%	69,6%
40	Инжењер пољопривреде - агроном	4	0,8%	70,4%
41	Металобрусач	4	0,8%	71,1%
42	Монтер намјештаја	4	0,8%	71,9%
43	Помоћни радник у производњи	4	0,8%	72,6%

44	Шивач	4	0,8%	73,4%
45	Вулканизер	3	0,6%	74,0%
46	Књиговођа	3	0,6%	74,5%
47	Магистар фармације	3	0,6%	75,1%
48	Механичар	3	0,6%	75,7%
49	Пекар	3	0,6%	76,2%
50	Радник за једноставне послове	3	0,6%	76,8%
51	Руковалац машином за брушење и полирање дрвета	3	0,6%	77,4%
52	Туристички водич	3	0,6%	77,9%
53	Хемијски техничар	3	0,6%	78,5%
54	Административни радник	2	0,4%	78,9%
55	Возач аутобуса	2	0,4%	79,2%
56	Графички дизајнер	2	0,4%	79,6%
57	Електроинжењер за аутоматику	2	0,4%	80,0%
58	Електромонтер	2	0,4%	80,4%
59	Лакирер	2	0,4%	80,8%
60	Лимар	2	0,4%	81,1%
61	Металотокар	2	0,4%	81,5%
62	Монтер електронске опреме	2	0,4%	81,9%
63	Прехрамбени техничар	2	0,4%	82,3%
64	Рецепционар	2	0,4%	82,6%
65	Рударски инжењер	2	0,4%	83,0%
66	Текстилни техничар	2	0,4%	83,4%
67	Аутолакирер	1	0,2%	83,6%
68	Бармен	1	0,2%	83,8%
69	Виноградар	1	0,2%	84,0%
70	Геодетски техничар	1	0,2%	84,2%
71	Дизајнер	1	0,2%	84,3%
72	Инжењер телекомуникација	1	0,2%	84,5%
73	Инжењер електроенергетике	1	0,2%	84,7%
74	Инжењер хемијске технологије	1	0,2%	84,9%
75	Керамичар	1	0,2%	85,1%
76	Медицинска сестра-техничар	1	0,2%	85,3%
77	Месар	1	0,2%	85,5%
78	Молер	1	0,2%	85,7%
79	Монтер столарије	1	0,2%	85,8%
80	Паркетар	1	0,2%	86,0%
81	Пластичар	1	0,2%	86,2%
82	Правник	1	0,2%	86,4%
83	Програмер	1	0,2%	86,6%
84	Радник у одржавању	1	0,2%	86,8%
85	Руковалац глодалицом за дрво	1	0,2%	87,0%
86	Складишни радник	1	0,2%	87,2%
87	Сластичар	1	0,2%	87,4%
88	Собарица	1	0,2%	87,5%
89	Стаклар	1	0,2%	87,7%

90	Тапетар	1	0,2%	87,9%
91	Фактуриста	1	0,2%	88,1%
92	Фасадер	1	0,2%	88,3%
93	Друго	62	11,7%	100,0%
	Укупно	530	100,0%	

Напомена: Збир не представља број послодаваца, него фреквенцију (учесталост појављивања) занимања за која су послодавци навели да могу пружити обуку. Сваки послодавац је могао навести до пет занимања.

ВИШАК ЗАПОСЛЕНИХ У 2021. ГОДИНИ

Од укупног броја послодаваца који су учествовали у истраживању (978), 68 послодаваца очекује вишак запослених у 2021. години (7%). На ово питање 24 послодавца нису одговорила (2,5%).

Табела 42 Да ли у 2021. години очекујете вишак запослених?

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	13	98	4	115
Бања Лука	33	432	9	474
Бијељина	10	110	2	122
Зворник	2	45	5	52
Источно Сарајево	4	76	1	81
Приједор	5	80	2	87
Требиње	1	45	1	47
Укупно	68	886	24	978
Проценат	7,0%	90,6%	2,5%	100,0%

Од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених (68), највећи број послодаваца наводи да су разлози: смањење обима пословања (61,8%) и посљедице ,,COVID-19" кризе (60,3%).

Табела 43 Разлози због којих послодавци очекују вишак запослених у 2021. години

Разлог	Укупно	Проценат[1]
Смањење обима пословања	42	61,8%
Технолошки вишак	5	7,4%
Истек уговора о раду	4	5,9%
Посљедице ,,COVID-19 кризе"	41	60,3%

[1]Од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених (68)

Послодавци који очекују да ће у 2021. години имати вишак запослених (68), сљедећих пет занимања ће бити највише погођена: возач аутобуса (64 радника), продавач-трговац (28), радник за једноставне послове (14), административни радник (13) и помоћни радник у производњи (11).

Табела 44 **Ако очекујете вишак запослених, молимо наведите која занимања ће остати без посла: број радника по врсти уговора**

Р.бр.	Занимање	Уговор о раду на неодређено	Уговор о раду на одређено	Приправник са заснивањем радног односа	Стручно оспособљавање без заснивња радног односа	Привремени и повремени послови	Уговор о дјелу	Укупно
1	Возач аутобуса	60	2	0	0	2	0	64
2	Продавач-трговац	15	13	0	0	0	0	28
3	Радник за једноставне послове	14	0	0	0	0	0	14
4	Административни радник	13	0	0	0	0	0	13
5	Помоћни радник у производњи	11	0	0	0	0	0	11
6	Инсталатер гријања и климатизације	5	3	0	0	0	0	8
7	Возач теретног возила	2	5	0	0	0	0	7
8	Бравар	4	2	0	0	0	0	6
9	Конобар	5	1	0	0	0	0	6
10	Архитект	4	0	0	0	0	0	4
11	Водоинсталатер	4	0	0	0	0	0	4
12	Економиста	3	0	0	0	0	0	3
13	Монтер намјештаја	3	0	0	0	0	0	3
14	Аутомеханичар	2	0	0	0	0	0	2
15	Возач тешког трактора	2	0	0	0	0	0	2
16	Економски техничар	2	0	0	0	0	0	2
17	Електротехничар	1	1	0	0	0	0	2
18	Машински техничар	2	0	0	0	0	0	2
19	Руковалац грађевинским машинама	2	0	0	0	0	0	2
20	Састављач производа од различитих материјала	2	0	0	0	0	0	2
21	Агент за некретнине	1	0	0	0	0	0	1
22	Администратор	1	0	0	0	0	0	1
23	Возач путничког аутомобила	0	1	0	0	0	0	1
24	Инжењер хемијске технологије	1	0	0	0	0	0	1

25	Референт набаве	1	0	0	0	0	0	1
26	Друго (молимо наведите):	0	4	0	0	0	0	4
	УКУПНО	160	32	0	0	2	0	194

Најчешћи начини рјешавања вишка запослених је отказивање уговора о раду (50,0% од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених), слиједи сарадња са службом за запошљавање - збрињавање радника у процесу стечаја, ликвидације и слично (35,3%).

Табела 45 Начини рјешавања вишка запослених

Регија	Распоред на друго радно мјесто	Распоред у другу организациону јединицу	Обука, доквалификација, преквалификација	Скраћивање радног времена	Сарадња са службом за запошљавање[2]	Отказ уговора о раду	Остало
Добој	2	1	0	0	4	6	1
Бања Лука	4	3	1	8	10	20	2
Бијељина	1	0	0	2	3	5	2
Зворник	0	0	0	0	1	1	0
Источно Сарајево	1	1	0	2	0	1	0
Приједор	0	0	0	1	5	1	0
Требиње	0	0	0	0	1	0	0
Укупно	8	5	1	13	24	34	5
Проценат[1]	11,8%	7,4%	1,5%	19,1%	35,3%	50,0%	7,4%

[1] Од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених (68)
[2] Збрињавање радника у процесу стечаја, ликвидације и слично

ПОСЉЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ „COVID-19”

У овом дијелу извјештаја презентовани су кључни резултати у вези с процјеном утицаја пандемије „COVID-19” у 2020. години, процјена очекиваног утицаја пандемије у 2021. години и помоћ надлежних институција у санирању посљедица изазваних пандемијом.

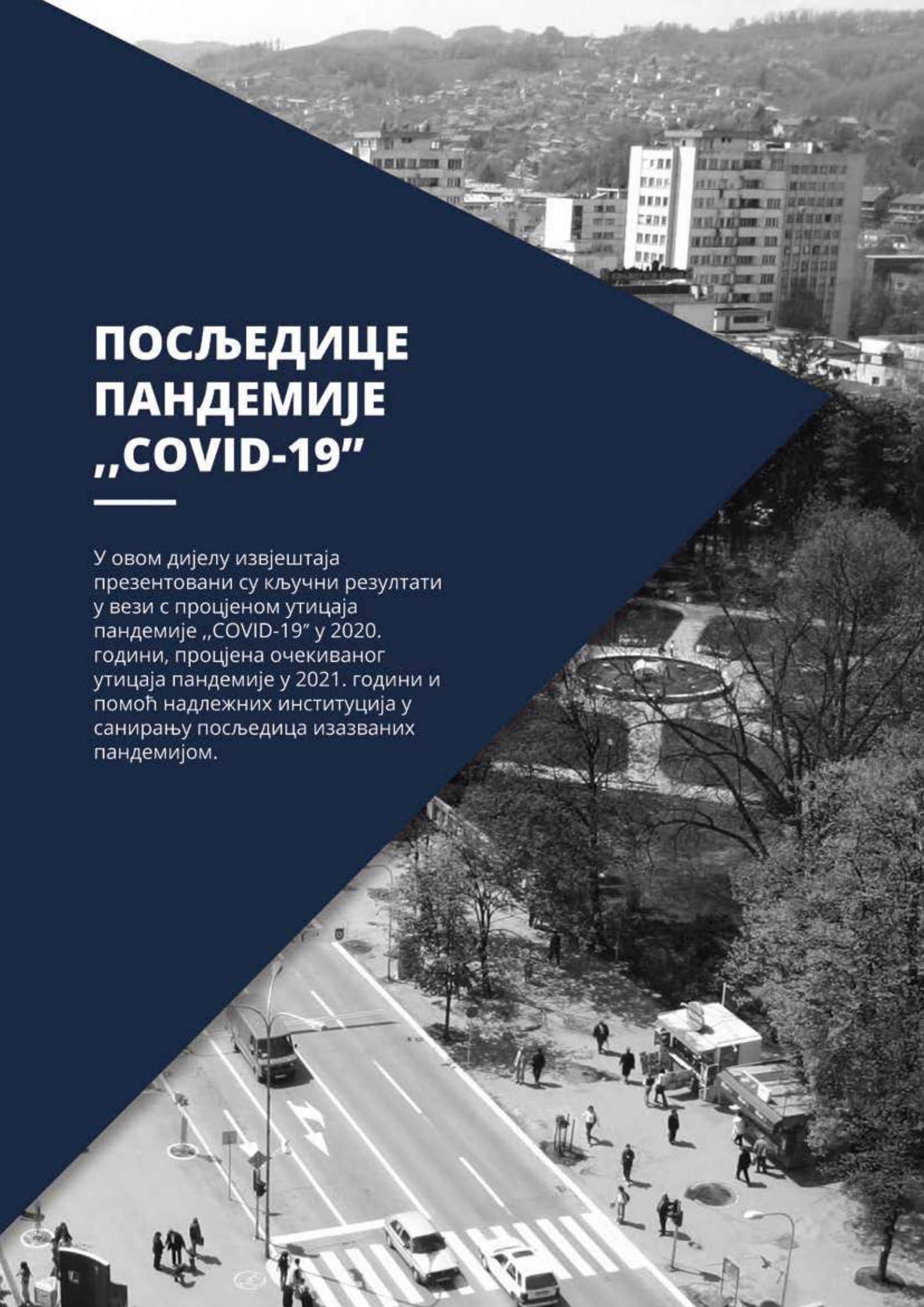

ПОСЉЕДИЦЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈЕ

ПОСЉЕДИЦЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈЕ У 2020. ГОДИНИ

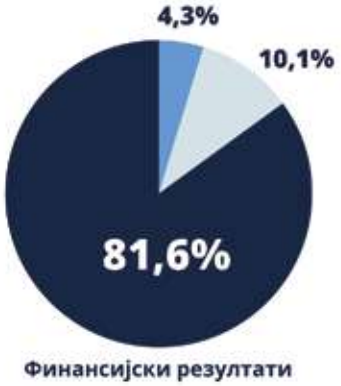

Финансијски резултати

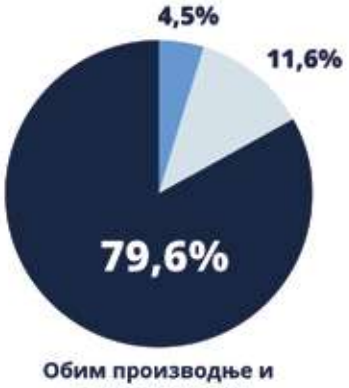

Обим производње и пружање услуга

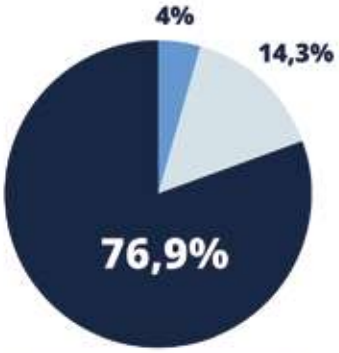

Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима

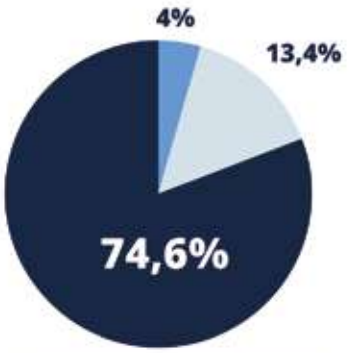

Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години

Негативан утицај пандемије:

81,6% Финансијски резултат

79,6% Обим производње и пружање услуга

76,9% Присутност на постојећим тржиштима и сарадња

74,6% Планови за ширење на нова тржишта и сарадња

Због COVID-19 пандемије **11,6%** послодаваца је било присиљено отпуштати раднике

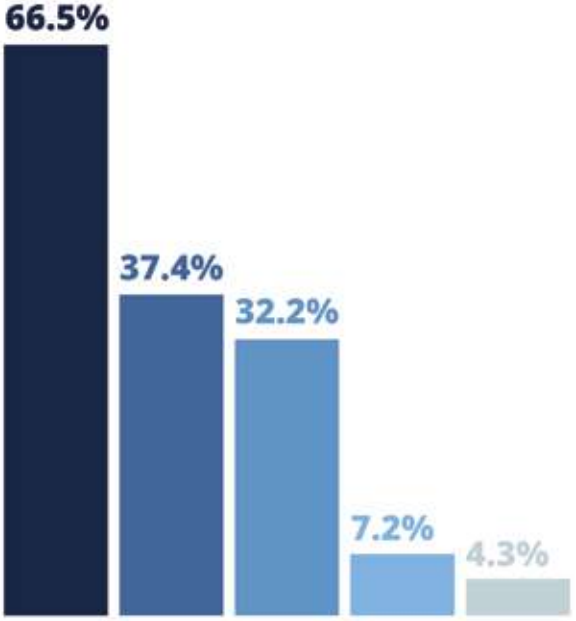

66,5% Смањити капцитете производње или пружања услуга

37,4% Обуставити производњу или пружање услуга

32,2% Организовати рад од куће

7,2% Отказати или прекинути практичну наставу 2019/2020

4,3% Отказати практичну наставу 2020/2021

ПОСЉЕДИЦЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈЕ

ОЧЕКИВАНЕ ПОСЉЕДИЦЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈЕ У 2021. ГОДИНИ

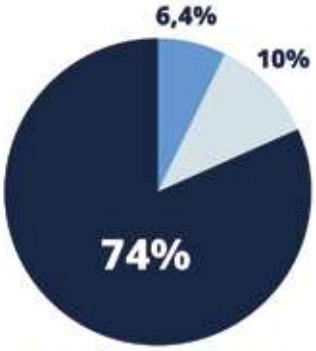

Финансијски резултати

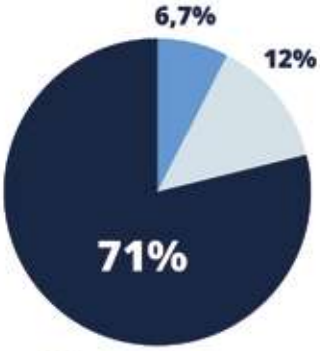

Обим производње и пружање услуга

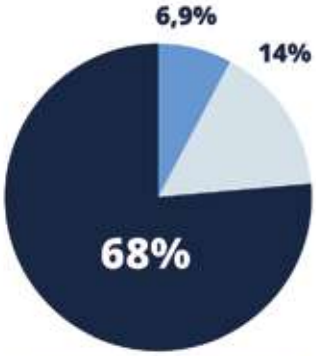

Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима

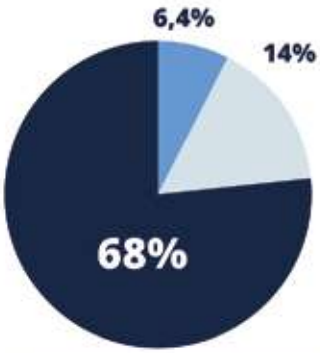

Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години

Очекиване негативне посљедице COVID-19 пандемије:

74% Финансијски резултат

71% Обим производње и пружање услуга

68% Присутност на постојећим тржиштима и сарадња

68% Планови за ширење на нова тржишта и сарадња

ПОМОЋ КОЈУ ОЧЕКУЈУ ПОСЛОДАВЦИ ОД НАДЛЕЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА

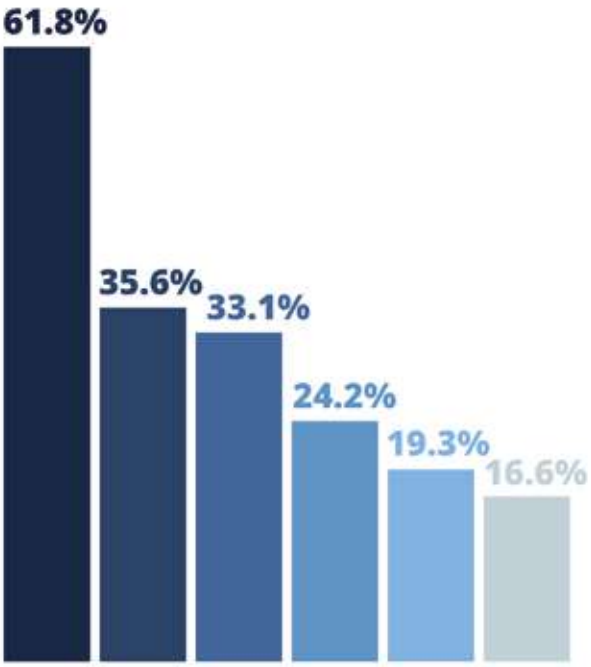

61.8% Одложено плаћање режијских трошкова, доприноса, зајмова или пореза

35,6% Приступ готовинском или краткорочном финансирању

33,1% Измјене Закона о раду и подзаконских аката у току кризе

24,2% Проширење мјера социјалне заштите запосленика

19,3% Контрола цијена основних производа

16,6% Друго

ПОСЉЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ ,,COVID-19”

ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ПАНДЕМИЈЕ ,,COVID-19” У 2020. ГОДИНИ

Посљедице пандемије ,,COVID-19” на финансијски резултат пословања предузећа у 2020. години у односу на 2019. годину 81,6% послодаваца оцијенило је као негативне. И остала подручја анализирана овим упитником оцијењена су са доминантно негативним утицајем: обим производње и пружање услуга (79,6%), присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима (76,9%), планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години (74,6%). Пандемија се негативно одразила и на одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата), с тим да 62,4% послодаваца није одговорило на ово питање због тога што највећи проценат послодаваца нема могућност одржавања практичне наставе.

Табела 46 **Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19” пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (збирни приказ, проценат послодаваца)**

Подручје	Позитиван утицај	Без икаквог утицаја	Негативан утицај	Без одговора
Финансијски резултати	4,3%	10,1%	81,6%	4,1%
Обим производње и пружање услуга	4,5%	11,6%	79,6%	4,4%
Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	4,0%	14,3%	76,9%	4,9%
Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	4,0%	13,4%	74,6%	8,1%
Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)	0,6%	16,4%	20,6%	62,4%

Врло значајан негативан утицај с озбиљним посљедицама (7) 24,1% послодаваца је оцијенило да је био присутан по питању финансијских резултата, 22,3% по питању обима производње и пружање услуга, 20,8% по питању присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима и 23,4% по питању планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години. Средње јак негативан утицај с примјетним посљедицама (6) и утицај с благим негативним посљедицама (5) креће се у распону од 25,4% до 29,5%.

Табела 47 Како бисте оцијенили посљедице „COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (детаљни приказ, проценат послодаваца)

	Позитиван утицај			Без икаквог утицаја	Негативан утицај			Без одговора
Подручје	Врло значајан (1)	Значајан (2)	Благи (3)	(4)	Благи (5)	Средње јак (6)	Врло значајан (7)	
Финансијски резултати	0,6%	0,8%	2,8%	10,1%	28,0%	29,5%	24,1%	4,1%
Обим производње и пружање услуга	0,4%	1,3%	2,7%	11,6%	28,8%	28,6%	22,3%	4,4%
Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	0,2%	1,1%	2,6%	14,3%	29,0%	27,2%	20,8%	4,9%
Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	0,8%	1,2%	1,9%	13,4%	25,7%	25,4%	23,4%	8,1%
Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)	0,2%	0,3%	0,1%	16,4%	7,1%	6,5%	7,0%	62,4%

Графикон 4 Како бисте оцијенили посљедице „COVID-19" пандемије на Вашу компанију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима?

Посматрано по филијалама, послодавци из Добоја, Приједора и Требиња оцијенили су скоро све посљедице ,,COVID-19" кризе изнад просјечне вриједности на нивоу Репблике Српске, док су послодавци из Бијељине и Зворника оцијенили испод просјека.

Табела 48 **Како бисте оцијенили посљедице ,,COVID-19" пандемије на Вашу комапнију у 2020. години у односу на 2019. у сљедећим сегментима? (Приказ по филијалама)**

Регија	Финансијски резултати	Обим производње и пружање услуга	Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)
Добој	5,8 ^	5,8 ^	5,7 ^	5,7 ^	5,3 ^
Бања Лука	5,6	5,5	5,4 v	5,5	5,2 ^
Бијељина	5,4 v	5,3 v	5,3 v	5,4 v	4,3 v
Зворник	5,2 v	5,1 v	5,2 v	5,3 v	5,4 ^
Источно Сарајево	5,6	5,4 v	5,4 v	5,5	5,3 ^
Приједор	5,9 ^	5,8 ^	5,7 ^	5,8 ^	5,1
Требиње	5,8 ^	5,8 ^	5,8 ^	5,9 ^	5,3 ^
Укупно	5,6	5,5	5,5	5,5	5,1

Напомена: Стрелица према горе (^) упућује да су послодавци у тој регији посљедице COVIDa оцијенили изнад просјечне вриједности за РС, док стрелица према доле (v) упућује да су послодавци посљедице пандемије оцијенили испод просјечне вриједности.

Просјечне оцјене израчунате су на основу скале: врло незадовољан (1), незадовољан (2), углавном незадовољан (3), нити задовољан нити незадовољан (4), углавном задовољан (5), задовољан (6) и врло задовољан (7).

Због пандемије ,,COVID-19", највећи проценат послодаваца (65,3%) био је присиљен смањити капацитете производње или пружања услуга. На ово питање није одговорило 17 послодаваца (1,7%). Обуставити производњу или пружање услуга било је присиљено 37,4% послодаваца, уз напомену да 12 послодаваца није одговорило на ово питање (1,2%). Организацији рада од куће приступило је 32,3% послодаваца (17 није одговорило на питање – 1,7%), а на отпуштање радника било је присиљено 11,6% послодаваца (18 није одговорило на питање – 1,8%). Послодавци су морали и отказати или прекинути наставу у школској 2019/2020. години и то 70 послодаваца укупно, а отказати практичну наставу у 2020/2021. години планира 4,3% послодавца.

Табела 49 Да ли сте због уведених мјера у борби против пандемије „COVID-19" били присиљени...

Регија	Обуставити производњу или пружање услуга	Смањити капацитете производње или пружања услуга	Организовати рад од куће	Отпуштати раднике	Отказати или прекинути практичну наставу 2019/2020.[1]	Отказати практичну наставу 2020/2021.[2]
Добој	46	76	19	12	6	6
Бања Лука	179	324	185	63	29	16
Бијељина	47	76	43	9	6	1
Зворник	18	29	6	8	1	1
Источно Сарајево	36	54	30	7	19	15
Приједор	30	62	19	11	8	3
Требиње	10	29	13	3	1	0
Без одговора	12	14	17	18	276	307
Укупно	366	650	315	113	70	42
Проценат[3]	37,4%	66,5%	32,2%	11,6%	7,2%	4,3%

[1]Отказати или прекинути практичну наставу за студенте или ученике планирану за ову 2019/2020. школску годину
[2]Отказати практичну наставу за студенте или ученике планирану за наредну школску годину (2020/2021.)
[3] Од укупног броја послодаваца у узорку (978)

ОЧЕКИВАНЕ ПОСЉЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ „COVID-19" У 2021. ГОДИНИ

Највећи проценат послодаваца оцијенио је да су очекивања по питању посљедица пандемије у 2021. години у односу на текућу 2020. годину негативна, по свим посматраним подручјима. У зависности од посматраног подручја, проценат испитаника који очекују негативан одговор креће се од 20,3% до 73,7%.

Табела 50 Како бисте оцијенили посљедице пандемије „COVID-19" које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (збирни рпиказ, проценат послодаваца)

Подручје	Позитиван утицај	Без икаквог утицаја	Негативан утицај	Без одговора
Финансијски резултати	6,4%	10,1%	73,7%	9,8%
Обим производње и пружање услуга	6,7%	12,4%	70,5%	10,4%
Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	6,9%	14,3%	68,3%	10,5%
Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	6,4%	13,7%	67,7%	12,3%

Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)	**1,2%**	**15,7%**	**20,3%**	**62,8%**

Највећи проценат послодаваца очекује да ће и у 2021. години бити присутан негативан утицај по свим посматраним подручјима, с тим да су процјене послодаваца оптимистичније у односу на 2020. годину.

Табела 51 **Како бисте оцијенили посљедице пандемије које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (детаљни приказ, проценат послодаваца)**

	Позитиван утицај				Негативан утицај			
Подручје	Врло значајан (1)	Значајан (2)	Благи (3)	Без икаквог утицаја (4)	Благи (5)	Средње јак (6)	Врло значајан (7)	Без одговора
Финансијски резултати	0,4%	0,4%	5,6%	10,1%	31,9%	25,2%	16,5%	0,4%
Обим производње и пружање услуга	0,3%	0,9%	5,5%	12,4%	31,1%	24,4%	15,0%	0,3%
Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	0,2%	0,9%	5,8%	14,3%	29,8%	24,0%	14,5%	0,2%
Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	0,4%	0,6%	5,4%	13,7%	27,4%	23,8%	16,5%	0,4%
Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)	0,2%	0,4%	0,6%	15,7%	8,9%	6,7%	4,7%	0,2%

Графикон 5 **Како бисте оцијенили посљедице пандемије „COVID-19" које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима?**

Посматрано по филијалама, послодавци из Добоја, Приједора и Требиња оцијенили су своја очекивања по питању посљедица „COVID-19" кризе у 2021. години из различитих подручја изнад просјечне вриједности на нивоу Републике Српске, док су послодавци из Бијељине, Зворника и Источног Сарајева оцијенили испод просјека.

Табела 52 **Како бисте оцијенили посљедице „COVID-19" пандемије које очекују Вашу компанију у 2021. години у односу на текућу 2020. годину у сљедећим сегментима? (Приказ по филијалама)**

Регија	Финансијски резултати	Обим производње и пружање услуга	Присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима	Планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години	Одржавање обима практичне наставе за ученике и студенте (дужина трајања и броја практиканата)
Добој	5,8 ^	5,7 ^	5,7 ^	5,7 ^	5,3 ^
Бања Лука	5,3	5,3	5,2 v	5,3	5,1 ^
Бијељина	5,0 v	5,0 v	5,0 v	5,0 v	4,2 v
Зворник	5,2 v	5,2 v	5,1 v	5,1 v	5,3 ^
Источно Сарајево	5,2 v	5,1 v	5,1 v	5,3	4,8 v
Приједор	5,6 ^	5,5 ^	5,4 ^	5,4 ^	4,9
Требиње	5,8 ^	5,8 ^	5,8 ^	5,8 ^	5,4 ^
Укупно	5,4	5,3	5,3	5,3	4,9

Напомена: Стрелица према горе (^) упућује да су послодавци у тој регији посљедице

„COVID-19" оцијенили изнад просјечне вриједности за РС, док стрелица према доле (❯) упућује да су послодавци посљедице пандемије оцијенили испод просјечне вриједности. Просјечне оцјене израчунате су на основу скале: врло незадовољан (1), незадовољан (2), углавном незадовољан (3), нити задовољан нити незадовољан (4), углавном задовољан (5), задовољан (6) и врло задовољан (7).

ПОМОЋ НАДЛЕЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Помоћ надлежних институција за поновно запошљавање или задржавање већ постојећих радника добило је 285 послодаваца из узорка, односно 29,1%. Четири послодавца нису одговорила на ово питање (0,4%).

Табела 53 **Да ли сте до сада добили помоћ надлежних институција за поновно запошљавање или задржавање већ постојећих запосленика?**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	28	86	1	115
Бања Лука	131	343	0	474
Бијељина	35	86	1	122
Зворник	19	33	0	52
Источно Сарајево	26	55	0	81
Приједор	29	57	1	87
Требиње	17	29	1	47
Укупно	285	689	4	978
	29,1%	70,4%	0,4%	100,0%

Од укупног броја послодаваца који су одговорили на питање о опцијама помоћи коју би надлежне институције требало да понуде предузећима с циљем смањења посљедица узрокованих кризом усљед пандемије, највећи проценат послодаваца (61,8%) сматра да би надлежне институције требало да уведу одложено плаћање режијских трошкова, доприноса, зајмова или пореза. Да је потребно обезбиједити приступ готовинском или краткорочном финансирању сматра 35,6%, а 33,1% послодаваца сматра да су потребне измјене Закона о раду и подзаконских аката у току кризе.

Табела 54 **Означите до највише три опције помоћи коју сматрате да би надлежне институције требало да понуде предузећима с циљем смањења посљедица узрокованих кризом усљед пандемије ,,COVID-19"**

Регија	Измјене Закона о раду и подзаконских аката у току кризе	Приступ готовинском или краткорочном финансирању	Контрола цијена основних производа	Одложено плаћање режијских трошкова, доприноса, зајмова или пореза	Проширење мјера социјалне заштите запосленика	Друго
Добој	39	27	31	54	19	35
Бања Лука	151	184	99	306	114	75
Бијељина	31	37	20	68	25	21
Зворник	13	19	4	32	11	10
Источно Сарајево	35	35	22	50	20	6
Приједор	30	26	8	60	24	7
Требиње	19	14	1	24	20	6
Без одговора	17	17	17	17	17	17
Укупно	318	342	185	594	233	160
Проценат[1]	33,1%	35,6%	19,3%	61,8%	24,2%	16,6%

[1] У односу на укупан број послодаваца који су одговорили на ово питање (961)

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

У овом дијелу извјештаја презентовани су основни резултати у вези са сарадњом, областима сарадње и нивоом задовољства са Заводом за запошљавање Републике Српске.

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ? (%)

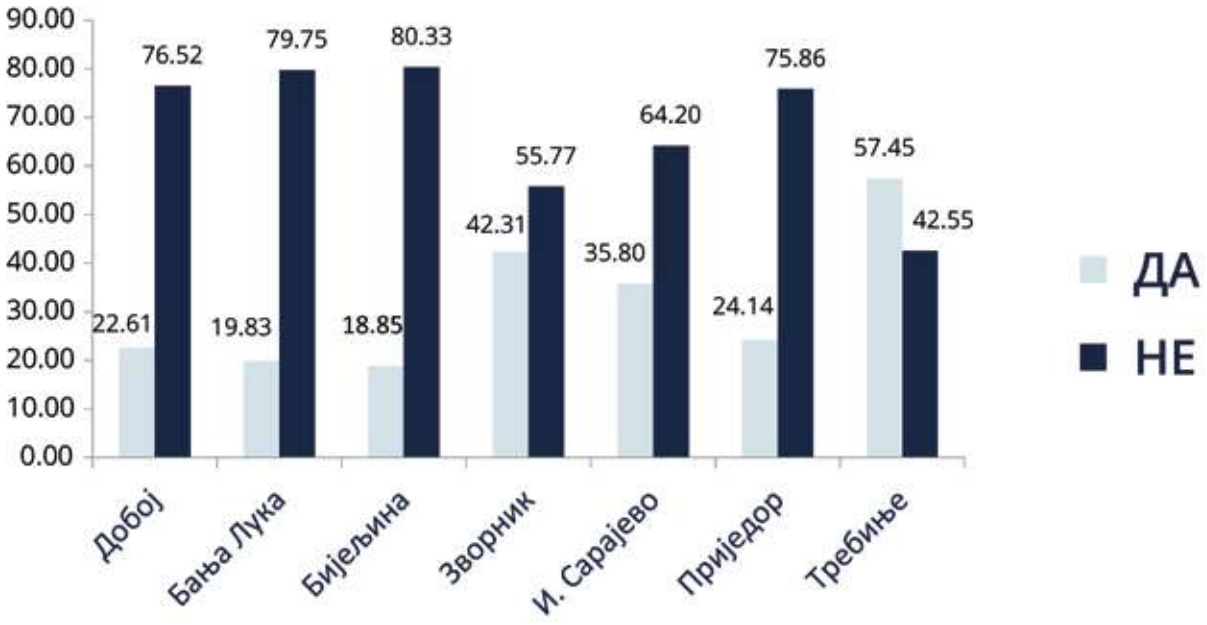

24,7%

Послодаваца остварило сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске

ОСТВАРЕНИ ВИД САРАДЊЕ

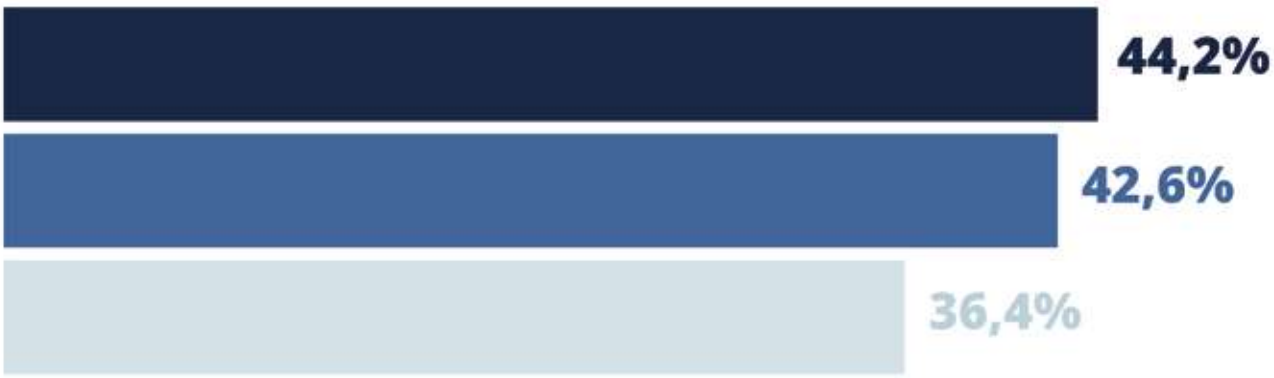

- **44,2%** Објављивање потреба за радницима
- **42,6%** Циљано посредовање
- **36,4%** Коришћење програма запошљавања завода

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

СТЕПЕН ЗАДОВОЉСТВА САРАДЊОМ

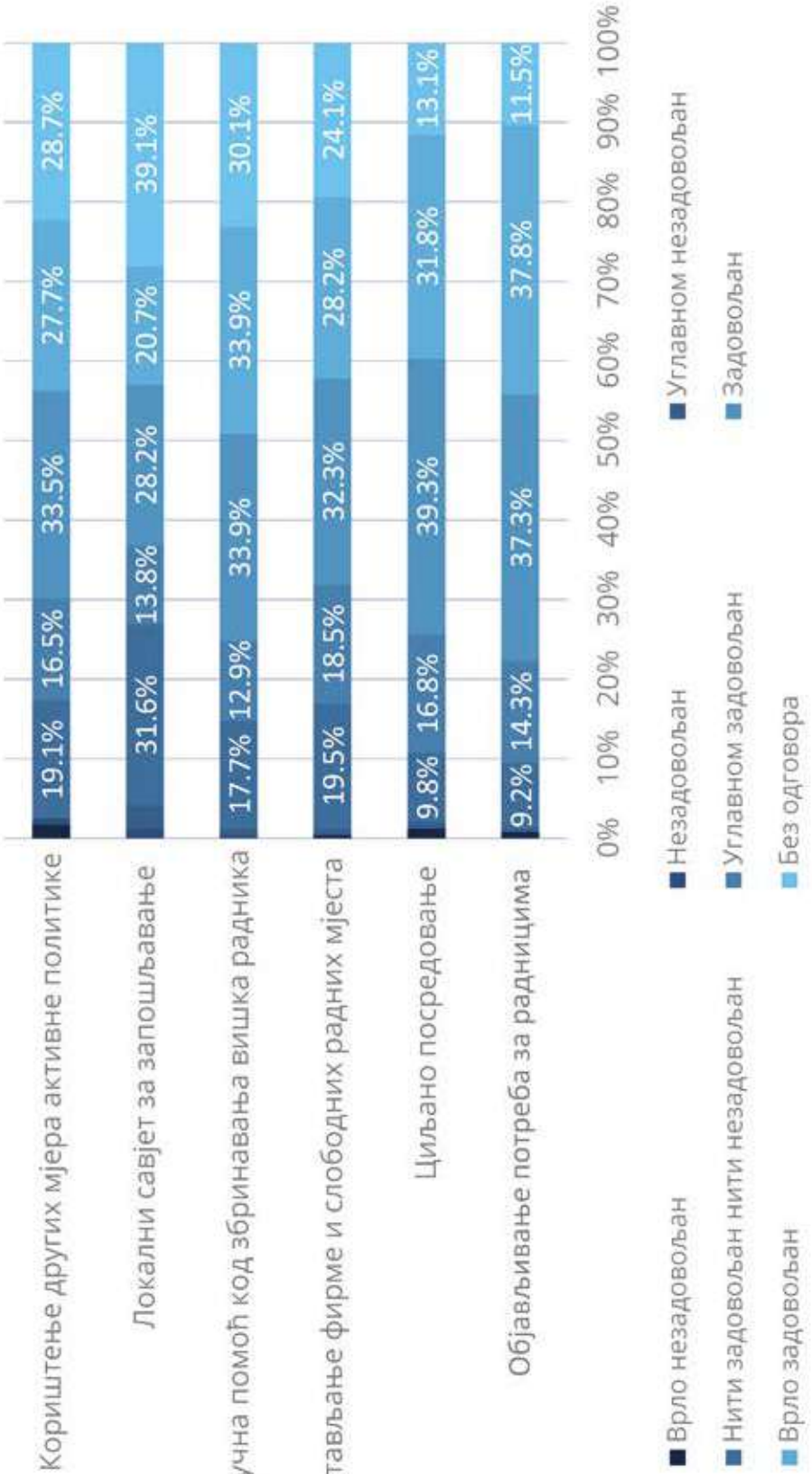

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

Од укупног броја послодаваца који су попунили упитник (978), 242 је остварило сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске, док пет послодаваца није одговорило на ово питање (0,5%).

Табела 55 **Да ли сте у 2020. години остварили сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске?**

Регија	Да	Не	Без одговора	Укупно
Добој	26	88	1	115
Бања Лука	94	378	2	474
Бијељина	23	98	1	122
Зворник	22	29	1	52
Источно Сарајево	29	52	0	81
Приједор	21	66	0	87
Требиње	27	20	0	47
Укупно	242	731	5	978
Проценат	24,7%	74,7%	0,5%	100,0%

Најчешћи облик сарадње остварен са Заводом за запошљавање Републике Српске односи се на објављивање потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода за запошљавање или путем дневних новина (44,2% од укупног броја послодаваца који су остварили сарадњу са Заводом за запошљавање), а потом слиједи циљано посредовање - упућивање одговарајућих кандидата на слободна радна мјеста од стране савјетодаваца Завода за запошљавање Републике Српске (42,6%).

Табела 56 **Облик сарадње остварен са службом за запошљавање**

Регија	Објављивање потреба за радницима[1]	Циљано посредовање[2]	Представљање фирме и слободних радних мјеста[3]	Стручна помоћ код збрињавања вишка радника[4]	Локални савјета за запошљавање [5]	Коришћење програма запошљавања Завода[6]	Коришћење других мјера активне политике[7]	Друго
Добој	19	15	0	2	1	8	0	1
Бања Лука	37	35	6	18	1	27	3	5
Бијељина	16	10	2	2	1	9	0	2
Зворник	13	6	2	1	0	9	1	1
Источно Сарајево	6	7	0	2	0	21	0	0
Приједор	12	10	4	11	1	6	3	1
Требиње	4	20	0	3	0	8	4	0
Укупно	107	103	14	39	4	88	11	10
Проценат[8]	44,2%	42,6%	5,8%	16,1%	1,7%	36,4%	4,5%	4,1%

[1] Објављивање потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода за запошљавање Републике Српске или путем дневних новина

[2] Циљано посредовање - упућивање одговарајућих кандидата на слободна радна мјеста од стране савјетодаваца Завода за запошљавање РС
[3] Представљање фирме и слободних радних мјеста незапосленим лицима у просторијама Завода за запошљавање Републике Српске или на Сајмовима запошљавања
[4] Стручна помоћ код збрињавања вишка радника
[5] Ангажовање на формирању Локалних савјета за запошљавање и креирању уписне политике
[6] Коришћење програма запошљавања које реализује Завод за запошљавање РС
[7] Коришћење других мјера активне политике запошљавања[8] У односу на укупан број послодаваца који су остварили сарадњу са Заводом

У скоро свим подручјима сарадње са Заводом, послодавци су исказали релативно висок ниво задовољства. Најбоља сарадња остварена је при објављивању потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода за запошљавање РС или путем дневних новина (89,4%), а најлошија при ангажовању на формирању Локалних савјета за запошљавање и креирању уписне политике (62,6%).

Табела 57 Степен задовољства сарадњом оствареном са службом за запошљавање

Подручје сарадње	Углавном задовољан, задовољан и брло задовољан
Објављивање потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода за запошљавање Републике Српске или путем дневних новина	89,4%
Циљано посредовање - упућивање одговарајућих кандидата на слободна радна мјеста од стране савјетодаваца Завода за запошљавање РС	87,9%
Представљање фирме и слободних радних мјеста незапослених лицима у просторијама Завода за запошљавање Републике Српске или на Сајмовима запошљавања	79,0%
Стручна помоћ код збринавања вишка радника	80,6%
Ангажовање на формирању Локалних савјета за запошљавање и креирању уписне политике	62,6%
Коришћење других мјера активне политике запошљавања	77,7%

Табела 58 Степен задовољства сарадњом оствареном са Заводом за запошљавање (детаљнији приказ) – проценат послодаваца

	Врло незадовољан	Незадовољан	Углавном незадовољан	Ни задовољан ни незадовољан	Углавном задовољан	Задовољан	Врло задовољан	Без одговора	Укупно
Објављивање потреба за радницима [1]	0,9%	0,0%	0,5%	9,2%	14,3%	37,3%	37,8%	11,5%	100%
Циљано посредовање [2]	1,4%	0,0%	0,9%	9,8%	16,8%	39,3%	31,8%	13,1%	100%
Представљање фирме и слободних радних мјеста [3]	0,5%	0,0%	1,0%	19,5%	18,5%	32,3%	28,2%	24,1%	100%
Стручна помоћ код збрињавања вишка радника[4]	0,0%	0,5%	1,1%	17,7%	12,9%	33,9%	33,9%	30,1%	100%
Локални савјети за запошљавање [5]	0,0%	1,7%	4,0%	31,6%	13,8%	28,2%	20,7%	39,1%	100%
Коришћење других мјера активне политике [6]	2,1%	1,1%	0,0%	19,1%	16,5%	33,5%	27,7%	28,7%	100%

[1] Објављивање потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода за запошљавање Републике Српске или путем дневних новина
[2] Циљано посредовање - упућивање одговарајућих кандидата на слободна радна мјеста од стране савјетодаваца Завода за запошљавање РС
[3] Представљање фирме и слободних радних мјеста незапослених лицима у просторијама Завода за запошљавање Републике Српске или на Сајмовима запошљавања
[4] Стручна помоћ код збринавања вишка радника
[5] Ангажовање на формирању Локалних савјета за запошљавање и креирању уписне политике
[6] Коришћење програма запошљавања које реализује Завод за запошљавање РС
[7] Коришћење других мјера активне политике запошљавања

Кориштење других мјера активне политике
19.1%
16.5%
33.5%
27.7%
28.7%
Локални савјет за запошљавање
31.6%
13.8%
28.2%
20.7%
39.1%
Стручна помоћ код збринавања вишка радника
17.7%
12.9%
33.9%
33.9%
30.1%
Представљање фирме и слободних радних мјеста
19.5%
18.5%
32.3%
28.2%
24.1%
Циљано посредовање
9.8%
16.8%
39.3%
31.8%
13.1%
Објављивање потреба за радницима
9.2%
14.3%
37.3%
37.8%
11.5%
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%
Врло незадовољан
Незадовољан
Углавном незадовољан
Нити задовољан нити незадовољан
Углавном задовољан
Задовољан
Врло задовољан
Без одговора

ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ РЕЗУЛТАТА

У овом дијелу рада издвојени су кључни резултати до којих се дошло током истраживања.

ЗАКЉУЧАК

УЗОРАК

Анкетирано **978** предузећа

71,7% Мала предузећа
21,4% Средња предузећа
7,6% Велика предузећа

33%
Трговина на велико и мало
25,6%
Прерађивачка индустрија

НОВА ЗАПОШЉАВАЊА У 2020. ГОДИНИ

- **34,7%** Прерађивачка индустрија
- **20,8%** Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила и мотоцикала
- **14,0%** Превоз и складиштење

Десет најтраженијих занимања чинили су
50,4%
укупног броја новозапослених

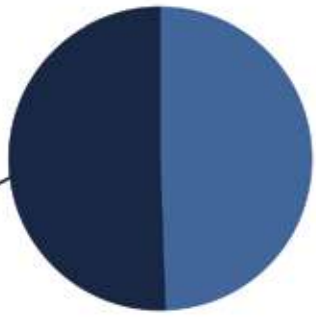

1. **Помоћни радник у производњи**
2. **Продавач-трговац**
3. **Достављач**
4. **Радник за једноставне послове**
5. **Телефонист -оператер позивног центра**
6. **Возач теретног возила**
7. **Машински техничар**
8. **Возач камиона**
9. **Складишни радник**
10. **Комерцијалист**

ОТПУШТАЊА 2020

ОТПУШТАЊА РАДНИКА

36,1%
послодаваца отпуштало раднике

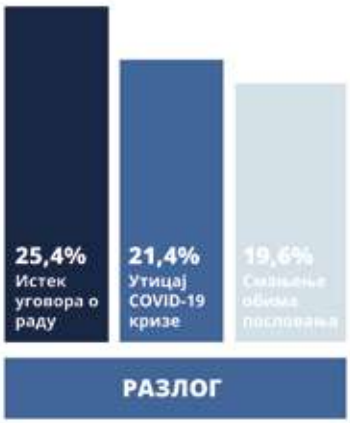

РАЗЛОГ

НАЈВИШЕ ПОГОЂЕНА ЗАНИМАЊА

- **15,7%** Радник у производњи
- **7,4%** Радник за једноставне послове
- **5,7%** Конобар
- **5%** Продавач

ЗАКЉУЧАК

ПЛАНИРАНА ЗАПОШЉАВАЊА 2021

ВИШАК ЗАПОСЛЕНИХ 2021

7% Очекује вишак запослених

РАЗЛОЗИ ВИШКА ЗАПОСЛЕНОСТИ

61,8% Смањење обима пословања
60,3% Посљедице COVID 19 кризе
7,4% Технолошки вишак
5,9% Истек уговора о раду

НАЈВИШЕ ПОГОЂЕНА ЗАНИМАЊА

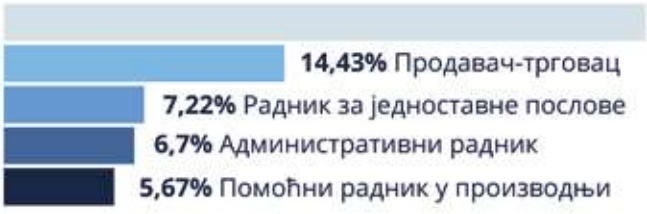

33% Возач аутобуса
14,43% Продавач-трговац
7,22% Радник за једноставне послове
6,7% Административни радник
5,67% Помоћни радник у производњи

ПОСЉЕДИЦЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈЕ

81,6%
Предузећа имало негативан утицај на финансијски резултат

11,6%
Предузећа отпуштало раднике као мјеру против пандемије

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

24,7%

Послодаваца остварило сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске

ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ РЕЗУЛТАТА

Основни закључци до којих се дошло током овог истраживања:

Структура узорка

- Анкетирано је 978 послодаваца, од којих је 71,1% малих предузећа који запошљавају до 10 радника, 21,4% средњих предузећа који запошљавају до 250 радника.
- Послодавци су у моменту провођења испитивања имали ангажованих 29.270 радника, што чини 10,7% од укупног броја запослених у Републици Српској у септембру 2020. године (273.395). Од тога је 62,6% мушкараца, а 37,4% жене.
- Према врсти уговора о раду код анкетираних послодаваца, највише запослених је имало закључен уговор о раду на неодређено вријеме (82,0%) и уговор о раду на одређено вријеме (16,6%).

2020. година – отпуштања радника

- Опадање у обиму пословања забиљежио је највећи проценат послодаваца (47,1%).
- Процјена финансијских ефеката пословања у 2020. години у односу на 2019. годину је генерално негативна– опадање финансијских резултата је забиљежило готово половина послодаваца (49,6%).
- Посљедице пандемије ,,COVID-19" на финансијски резултат пословања предузећа у 2020. години у односу на 2019. годину 81,6% послодаваца оцијенило је као негативно. И остала подручја оцијењена су као негативна: обим производње и пружање услуга (79,6%), присутност на постојећим тржиштима и сарадња са постојећим клијентима (76,9%), планови за ширење на нова тржишта и успостављање сарадње са новим клијентима у текућој години (74,6%).
- Због пандемије ,,COVID-19" највећи проценат послодаваца (65,3%) био је присиљен смањити капацитете производње или пружања услуга.
- 36,1% послодаваца је отпуштало раднике у 2020. години, што представља значајније нижи проценат од економског шока који су претрпјели послодавци.
- Занимање које се највише отпуштало је радник у производњи (15,7% од укупног броја радника), слиједи радник за једноставне послове (7,4%), конобар (5,7%) и продавач (5,0%). Десет занимања (помоћни радник у производњи, радник за једноставне послове, конобар, продавач-трговац, возач аутобуса, возач камиона, возач теретног возила, шивач, машински техничар, руковалац машином за брушење и полирање дрвета) чине 54,5% свих отпуштених занимања.
- Истек уговора о раду је био најчешћи специфични разлог отпуштања (25,4%), а слиједи ,,COVID-19" (21,4%) и смањење обима пословања (19,6%). Жене чине 29,1% отпуштене радне снаге.

2020. година – нова запошљавања

- У 2020. години 55,7% послодаваца запошљавало је нове раднике.
- У 2020. години послодавци су запослили 3.130 радника, од чега је 1.449 радника запослено због повећања обима пословања (46,3%). Од укупног броја новозапослених, 1.024 су жене (32,7%).
- Од укупног броја новозапослених (3.130), сљедећих десет занимања чинили су 50,5% укупног броја новозапослених: помоћни радник у производњи, продавач-трговац, достављач, радник за једноставне послове, телефонист - ,,call" центар оператер, возач теретног возила, машински техничар, возач камиона, складишни радник и комерцијалиста.
- 25,7% послодаваца (140) је наишло на потешкоће приликом запошљавања због недовољног броја подносилаца пријава (48,6%), одласка кадрова у иностранство (40,0%), недостатка квалификација (29,3%), недостатка техничких вјештина (24,29%), недостатка радног искуства (23,6%) и потребних вјештина попут комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом (21,4%).

2021. година – отпуштања радника

- Највећи проценат послодаваца оцијенио је да су очекивања по питању посљедица пандемије у 2021. години у односу на

текућу 2020. годину негативна, по свим посматраним подручјима, с тим да су процјене послодаваца оптимистичније у односу на оцјену посљедица у 2020. години.
- 7% послодаваца (68) очекује вишак запослених у 2021. години, а разлози су: смањење обима пословања (61,8%) и посљедице ,,COVID-19" кризе (60,3%).
- Код послодаваца који очекују да ће у 2021. години имати вишак запослених (68), претпоставља се да ће сљедећих пет занимања бити највише погођена: возач аутобуса (64 радника), продавач-трговац (28), радник за једноставне послове (14), административни радник (13) и помоћни радник у производњи (11).

2021. година – нова запошљавања

- 48,9% послодаваца планира запошљавати нове раднике у 2021. години.
- Један од основних разлога запошљавања радника у 2021. години је планирање повећања обима пословања (74,2% послодавца који су планирали запошљавати у 2021. години), а слиједи замјена радника који су напустили предузеће због других разлога (22,0%).
- Број послодаваца у узорку који су исказали потребу за новим запошљавањима у 2021. години износи 478, при чему се број потребних радника процјењује на 1345 (новозапослених) и 700 (упражњена радна мјеста).
- Посматрано по дјелатностима (КД2010 класификација), највећи проценат исказаних потреба за новим радницима налази се у дјелатности Ц - прерађивачка индустрија (39,0% укупно исказаних потреба у 2021. години), а потом слиједи Г - трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала (21,7%).
- Сљедећих 17 занимања представљају 51,1% укупних планова запошљавања радника у 2021. години: продавач-трговац, помоћни радник у производњи, радник за једноставне послове, шивач, зидар, столар, возач камиона, возач теретног возила, бравар, тесар, возач путничког аутомобила, комерцијалиста, заваривач – варилац, конобар, кројач, економиста и машински инжењер.
- Помоћ надлежних институција за поновно запошљавање или задржавање већ постојећих радника добило је 285 послодаваца из узорка, односно 29,1%.
- Највећи проценат послодаваца (61,8%) сматра да би надлежне институције требало да уведу одложено плаћање режијских трошкова, доприноса, зајмова или пореза. Да је потребно обезбиједити приступ готовинском или краткорочном финансирању сматра 35,6%, а 33,1% послодаваца сматра да су потребне измјене Закона о раду и подзаконских аката у току кризе.

Образовни систем и практична настава

- 10,6% послодаваца од оних који су запослили нове раднике је запослило тражиоце посла који долазе директно из опште средње школе, 12,3% је запослило тражиоце посла који долазе из техничке и стручне школе, а 12,1% тражиоце посла који директно долазе са универзитета.
- Од укупног броја послодаваца који су запослили тражиоце посла из средњих школи (58), техничких и стручних школа (67), са универзитета/високошколске установе (66), највећи проценат послодаваца сматра да тражиоцима посла из средње школе недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао (41,4% средње школе, 38,8% за техничке и стручне школе и 37,9% за универзитете), а потом недостатак радног искуства/животног искуства или зрелости (39,7% за опште средње школе, 35,7% за техничке и стручне школе и 43,9% за универзитете).
- Најчешћа занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку обухватају: продавач-трговац, бравар, економиста, кувар, електротехничар, конобар, аутомеханичар, машински техничар, заваривач – варилац, грађевински инжењер, зидар, архитекта, инжењер електротехнике, столар, тесар, грађевински техничар, економски техничар, кројач, машински инжењер и армирач.
- Укупан број послодаваца који је спреман да понуди практичну наставу за ученике и студенте износи 288, што је 29,4% од укупног броја послодаваца. На питање да ли послодавци могу обезбиједити накнаду за ученике/студенте на пракси, 166 послодаваца је одговорило потврдно (17%).
- Од укупног броја послодаваца који су у могућности да обезбиједе накнаду за

ученике/студенте на пракси (166), 42,8% је у могућности да обезбиједи накнаду до 100 КМ, 28% накнаду између 101 и 200 КМ, 17,5% између 201 и 300 КМ, док је 9% послодаваца у могућности да издвоји и више од 300 КМ. На ово питање четири послодавца (2,4%) нису одговорила.

Дефицитарна знања, вјештине и обуке

- Највећи број послодаваца (77,1%) је одговорио да нема недостатак радника одређеног профила занимања, док је само 22,6% одговорило да има.
- Један од најзначајнијих разлога недостатка радника одређених профила је недостатак радника са потребним квалификацијама (72% испитаника је на ово питање одговорило са значајно, у већој мјери и у највећој мјери), потом слиједи недостатак одговарајућег радног искуства (67%) и недостатак стручних знања за конкретно радно мјесто (60%).
- 195 послодаваца (19,9%) планира увести нове технологије у процесу рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем запосленика у току 2021. године.
- Од укупног броја послодаваца који планира увести нове технологије у процесу рада (195), највећи проценат послодаваца планира провести обуке за одређене послове које би се провеле у оквиру радног мјеста (87,2%), потом стицање посебних вјештина у верификованој установи, нпр. познавање рада на рачунару, страни језик, управљање пројектима (32,8%) и доквалификација и преквалификација у оквиру верификоване институције/ установе (17,4%).
- Број послодаваца који су спремни пружити обуку за незапослене износи 134 (13,7% од укупног броја послодаваца у узорку).

Сарадња са Заводом

- 24,7% послодаваца је остварило сарадњу са Заводом за запошљавање Републике Српске, гдје можемо наћи значајан потенцијал за унапређење.
- Међу најактивнијим филијалама Завода за запошљавање могу се издвојити Требиње и Зворник, који су остварили контакте са 57,44%, односно 42,30% анкетираних послодаваца. Треба истаћи да је у овим филијалама био и најмањи број анкетираних послодаваца - 47, односно 52. Најлошији резултат по овом индикатору је имала филијала Добој, гдје је 22,60% послодаваца (26 од 115 анкетираних) остварило сарадњу са Заводом.
- Најчешћи облик сарадње остварен са Заводом за запошљавање односи се на објављивање потреба за радницима на веб страници, огласној плочи Завода или путем дневних новина (44,2%), а потом слиједи циљано посредовање - упућивање одговарајућих кандидата на слободна радна мјеста од стране савјетодаваца Завода за запошљавање Републике Српске (42,6%), на основу чега можемо закључити да индивидуално савјетовање незапослених даје резултате.
- У скоро свим подручјима сарадње са Заводом, послодавци су исказали релативно висок ниво задовољства (62.6% - 89,4%). С обзиром на такво изјашњавање послодаваца потребно је детаљније истраживати задовољство послодаваца, како би се утврдио простор за унапређење.
- Посебан простор за унапређење сарадње са послодавцима је видљив у представљањима слободних радних мјеста незапосленим лицима у сарадњи са Заводом, раду локалних савјета за запошљавање, те кориштењу мјера активне политике изузев финансијских подстицаја.
- 15,4% (84 послодавца) су користили програме и мјере активне политике запошљавања.
- Послодавци који су запошљавали нове раднике, највише су користили Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години и Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години.
- Приликом тражења радника, послодавци користе више различитих приступа, при чему се најчешће користе лични контакти и познанства (73,4%), слиједи биро за запошљавање (40,2%), увидом у властиту базу биографија кандидата (19,4%), посредством средстава јавног информисања (16,8%), путем интернет странице фирме (13,8%), те путем друштвених мрежа (10,4%).
- Најмање се користи запошљавање посредством приватних агенција за запошљавање (5,4%).

ПРЕПОРУКЕ

- Криза изазвана пандемијом ,,COVID-19" обиљежила је 2020. годину и пореметила тржишта рада широм свијета. С обзиром на велики проценат предузећа који је евидентирао пад прихода и обима пословања, и који је осјетио негативне посљедице ,,COVID-19" у свим сферама пословања, неопходно је размотрити активне политике тржишта рада, као кључни инструмент у санирању посљедица пандемије, с циљем очувања радних мјеста, олакшавања запошљавања и повезивања радника с тржиштем рада.

- Због ванредних околности који захтијевају минимизирање контаката с циљем спречавања заразе, Завод за запошљавање треба наставити улагања у побољшање информационих система и технологије уопштено, како би послодавци и тражиоци посла могли наставити без проблема користити услуге Завода за запошљавање Републике Српске, али и како би постојећи тражиоци посла добили квалитетнију услугу.

- С обзиром да су резултати истраживања показали да је дошло до отпуштања радника у многим занимањима, важно је проводити оне мјере које ће спријечити раст броја незапослених. Једна од мјера које су многе OECD земље увеле подразумијева увођење скраћеног рада, гдје се ентитет/држава обавезује да ће компензовати дио плате раднику, уз обавезу послодавца да задржи радника уз скраћено радно вријеме.

- Активне политике тржишта посматрати као интегрисани пакет (и оне на страни понуде и оне на страни потражње), с обзиром да ,,COVID-19" криза има утицај на предузећа, али и на тражиоце посла, што је посебно изражено у Републици Српској због значајног учешћа неформалне економије. Неопходно је размотрити цијели низ мјера које ће дјеловати и на страни тражње (субвенције плата, смањења трошкова рада који нису плате и подршка за скраћени рад), али и на страни понуде (мјере које се користе за побољшање прилагодљивости радне снаге - обуку на радном мјесту и у учионици, обично с ефектима на средњорочне и дугорочне изгледе за посао). Акценат треба ставити и на креирање радних мјеста, али и на пружање подршке свим предузећима, без обзира на величину.

- Двије најзначајније дјелатности у којима је дошло до нових запошљавања су прерађивачка дјелатност (Ц), трговина на велико и на мало, поправак моторних возила и мотоцикала (Г), те превоз и складиштење (Х). У ове три дјелатности запослено је око 70% од укупног броја новозапослених радника. С обзиром да су наведене дјелатности подручје у којима се у 2020. години запошљавало највише радника, политике тржиште рада посебан фокус би требале усмјерити управо на њих. Међутим, потребна су додатна истраживања која би идентификовала креативне и иновативне дјелатности, како би се стимулисала потражња и стварање радних мјеста у таквим дјелатностима.

- Од укупног броја новозапослених радника, жене и даље чине тек трећину радне снаге. Унаприједити политике којима ће се стимулисати жене да се активније укључују на тржиште рада, како би се смањио присутни јаз у проценту новозапослених мушкараца и жена.

- Највећи проблем с којим се послодавци суочавају је недостатак радника (пријава послодаваца није било или их је било мало) и одлазак кадрова у иностранство. Неопходно је наставити радити на политикама које ће довести до побољшања радних услова на тржишту рада, како би се стимулисала тражња за занимањима која недостају и смањио одлазак кадрова у иностранство.

- Најчешће коришћени програми запошљавања су „Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2020. години" и „Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди у 2020. години", али и они се не користе у значајној мјери. С обзиром да послодавци нису имали информације, нису размишљали о коришћењу или да програми нису били доступни када су били потребни, било би неопходно учинити их видљивијим и стално доступним, те појачати активности информисања, како би се већем броју послодаваца омогућило да аплицирају на исте. Остали програми се користе врло мало, те је неопходно и њих учинити видљивијим. Остварити непосредну сарадњу са послодавцима који су исказали спремност за запошљавање одређених циљних група, упознати их са могућностима учешћа у појединим пројектима као и начину ангажовања одређених материјалних средстава.

- Десетина послодаваца из узорка је запошљавала тражиоце посла који долазе директно из образовног система. Послодавци сматрају да таквим тражиоцима посла недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао, као и недостатак радног искуства. С обзиром на исказане могућности запошљавања младих без радног искуства од стране значајног броја послодаваца, боље увезивање образовног система са пословном заједницом би било неопходно како би се повећао ниво сарадње и стеченог знања тражиоца посла из образовног система. Такође, један број послодаваца је исказао спремност да рад студената и ученика плаћа, те би било неопходно увезати доносиоце политика, образовне установе и послодавце, како би се овакви пројекти реализовали.

- Петина послодаваца имала је проблема са недостатком радника одређеног профила. Међу најзначајнијим разлозима је непосједовање потребних квалификација од стране радника, недостатак искуства и недостатак стручних знања за конкретно радно мјесто. Оваква ситуација захтијева да се више пажње посвети идентификацији програма преквалификација, тренинга и унапређења образовних програма и политика.

- Ангажовати се на усклађивању система образовања са потребама тржишта рада, а наставне планове и програме континуирано прилагођавати конкретним економским кретањима и трендовима. Активно се укључити у креирање уписне политике у циљу задовољавања потреба тржишта рада и предузимати мјере на успостављању модерног, флексибилног и креативног система образовања. Показатељи истраживања као и карактеристике и потребе тржишта треба да буду један од основа планирања и креирања уписне политике.

- Заједничким дјеловањем свих надлежних институција обезбједити развој неформалних облика образовања који треба да прате развој укупног система образовања. Обезбједити развој система цјеложивотног учења и провођење мјера дообуке и припреме како запослених тако и незапослених лица. По овим питањима остварити конкретну сарадњу са Заводом за образовање одраслих и сачинити план активности на образовању одраслих.

- Предузети мјере на унапређењу и осавремењавању рада Службе запошљавања, приступити процесу увођења стандарда у овој области, повећати ефикасност и транспарентност рада Службе као и нивоа и обима услуга послодавцима и незапосленим лицима. Реорганизацију службе провести у складу са утврђеним принципима Стратегије запошљавања Републике Српске. Провести комплетну обуку кадрова који директно раде са незапосленим лицима и у оквиру ових мјера искористити помоћ и подршку свих пројеката који се финансирају од међународне заједнице (JEP, JERP, IALM) јер се исти односе на активно тржиште рада и јачање вјештина у тражењу посла.